

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1992-1993

HANDELINGEN

55-56-57-58-59-60-61-62-63-64

VERGADERINGENVANJUNI1993

ACTUELE INTERPELLATIES

ACTUELE VRAGEN

AQUAFIN

BEGROTING

BELEIDSBRIEF GEZINSBELEID

BELGISCH VOORZITTERSCHAP EUROPESE MINISTERRAAD

BIJKOMENDE FEDERALE STEUN AAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BOELWERF VLAANDEREN

DECREET BEHOUD VAN MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

DECREET BESCHERMING ARCHEOLOGISCH PATRIMONIUM

DECREET GOEDKEURING INTERNATIONALE AKTEN

DECREET RUIMTELIJKE ORDENING
GEZINS- EN BEJAARDENHULP

DISCRIMINATIE IN DE
ENERGIETAKS

INTERPELLATIES

MILITAIRE DOMEINEN

TRANSFERS IN DE SOCIALE ZEKERHEID

VERANKERING

VLAANDEREN-EUROPA 2002

WATERVERDRAGEN

ZUID-AFRIKA

Inhoud

Nr. 55   **Maandag 7 juni 1993**

Berichten van verhindering, blz. 2081

Voorstel van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 2081

Voorstellen van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 2081

Voorafbeelding door het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 2081

Verslagen

Indiening, blz. 2081

Resolutie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Indiening, blz. 2082

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 2082

Kennisgevingen van het Arbitragehof

Indiening, blz. 2082

Schriftelijke vragen (Regl. art. 76)

Indiening, blz. 2082

Ontwerp van decreet houdende wijziging van artikel 79 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 264 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 4

Voorstel van decreet van mevrouw M. Vogels en mevrouw V. Dua houdende wijziging van de artikelen 2, 12, 15, 16 en 79 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 162 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 265 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 88 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 266 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking, blz. 2083
Spreker : De heer J. De Mol, verslaggever

Motie van orde

Voorstel tot verdaging van een agenda-punt, blz. 2087

Sprekers : de heren A. Denys, G. Cardoen, J. De Mol, J. De Seranno, E. Van Rompuy, minister T. Kelchtermans

Ontwerp van decreet houdende wijziging van artikel 79 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 264 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 4

Voorstel van decreet van mevrouw M. Vogels en mevrouw V. Dua houdende wijziging van de artikelen 2, 12, 15, 16 en 79 van de wet van 29 maart 1962 houdende

de organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw

— 162 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 265 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 88 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 266 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 2089

Sprekers : De heren J. Van Eetvelt, verslaggever, V. Vautmans, P. Tant, mevrouw M. Vogels, de heren J. De Mol, J. De Seranno, J. Caudron, R. Van Rompaey, minister T. Kelchtermans

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2110

Ontwerp van decreet houdende wijziging van artikel 79 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 264 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 4

Voorstel van decreet van mevrouw M. Vogels en mevrouw V. Dua houdende wijziging van de artikelen 2, 12, 15, 16 en 79 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw

— 162 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 265 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 88 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 266 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 2110

Sprekers : De heren P. Tant, J. De Mol, R. Van Rompaey, J. De Seranno, minister T. Kelchtermans

Ontwerp van decreet houdende wijziging van artikel 79 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 264 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 4

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2116

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 265 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2117

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 88 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw — 266 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2117

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2118

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 2119

Nr. 56   **Dinsdag 8 juni 1993**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 2123

Project Vlaanderen-Europa 2002 van de Vlaamse regering

Debat, blz. 2123

Sprekers : de heren E. Van Rompuy, A. Denys, L. Hancké, J. Geysels, E. Baldewijns, F. Dewinter, H. Lauwers, L. Dierickx, minister H. Weckx, minister N. De Batselier, minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2146

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 2147

Nr. 57   **Dinsdag 8 juni 1993**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 2155

Project Vlaanderen-Europa 2002 van de Vlaamse regering

Debat (Voortzetting), blz. 2155

Sprekers : de heren J. Geysels, E. Van Rompuy, L. Dierickx, P. Van Grembergen, H. Suykerbuyk, R. Van Hooiland, C. Lisabeth, W. Verreycken, P. Tant, A. Denys, J. De Mol, M. Capoen, J. Ansoms, L. Hancké, J. Caudron, J.-P. Van Rossem, minister-president L. Van den Brande

Motie van aanbeveling, blz. 2183

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2183

Nr. 58   **Woensdag 9 juni 1993**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 2185

Interpellaties (Regl. art. 89)

Interpellatie van de heer E. Van Vaerenbergh tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de discriminatie van onafhankelijke groepen in de sector van de gezins- en bejaardenhulp, blz. 2185
Sprekers : de heren E. Van Vaerenbergh, E. De Groot, M. Maertens, minister W. Demeester-De Meyer
Met redenen omklede motie, blz. 2191

Interpellatie van de heer P. Van Grembergen tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over bijkomende federale steun aan het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, blz. 2191

Sprekers : de heren P. Van Grembergen, E. Van Rompuy, J. Van Houthem, H. Schiltz, minister-president L. Van den Brande

Met redenen omklede motie, blz. 2196

Interpellatie van de heer P. Van Grembergen tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het invoeren van een energietaks op het privé-energieverbruik ter compensatie van de concurrentie- en tewerkstellingsbevorderende maatregelen door de federale regering, blz. 2196

Sprekers : de heren P. Van Grembergen, J. Geysels, minister-president L. Van den Brande

Interpellatie van mevrouw V. Dua tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over een mogelijke afbouwstrategie voor de fosfaatindustrie, blz. 2198

Sprekers : mevrouw V. Dua, minister N. De Batselier

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2204

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 2205

Nr. 59   **Woensdag 9 juni 1993** **Middagvergadering**

Berichten van verhindering, blz. 2209

Samenstelling van een commissie

Wijziging onder de plaatsvervangende leden, blz. 2209

Actuele vragen (Regl. art. 77)

Actuele vraag van de heer J. Caubergs tot

de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over een vrije dag voor Genkse leerlingen ter gelegenheid van een islamitische feestdag, blz. 2210

Actuele vraag van de heer L. Appeltans tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de stopzetting van het Kodaly-project in het muziekonderwijs, blz. 2211

Actuele vraag van de heer J. Tavernier tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over een eventuele bevrozing van het aantal lessen in het HOKT, blz. 2212

Actuele vraag van de heer H. Van Dierden tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het Duwvaartracé, blz. 2213

Actuele vraag van de heer G. Vermassen tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de werkgelegenheid in het Maastrand, blz. 2214

Actuele vraag van de heer G. Lisabeth tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de resultaten van de Groep Begemann, blz. 2215

Actuele vraag van de heer J. Laverge tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de financiering van de opstarting van de Boelwerf, blz. 2216

Actuele vraag van de heer P. Chevalier tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over de huisvuilverbrandingsoven in Brugge, blz. 2217

Actuele vraag van de heer R. Van Hooland tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over het bermbeheer, blz. 2218

Actuele vraag van de heer J. Van Houthem tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de vernietiging van een gemeenteraadsbesluit van Sint-Martens-Latem, blz. 2219

Actuele interpellaties (Regl. art. 79)

Actuele interpellatie van de heer H. Candries tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en

Externe Betrekkingen, over de verankeringsstrategie van de Vlaamse regering
Actuele interpellatie van de heer A. Denys tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de eventuele privatisering van de GIMV en andere overheidsbedrijven

Actuele interpellatie van de heer L. Barbé tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de mogelijke oprichting van een ankerholding, blz. 2220

Sprekers : de heren H. Candries, A. Denys, E. Van Rompuy, L. Barbé, H. Schiltz, L. Hancké, minister-president L. Van den Brande

Met redenen omklede motie, blz. 2231

Ontwerp van decreet houdende wijziging van artikel 79 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedebouw – **264** (1992-1993) – Nrs. 1 tot 4

Hoofdelijke stemming, blz. 2231

Sprekers : de heren V. Vautmans, J. De Mol, A. Denys, J. Van Eetvelt, J. Valkemers, mevrouw M. Vogels, de heren L. Bril, W. Goossens, J. Caubergs, L. Van Nieuwenhuysen, W. Seeuws

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedebouw – **265** (1992-1993) – Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 2235

Ontwerp van decreet houdende aanvulling met een artikel 88 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedebouw – **266** (1992-1993) – Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 2236

Voorstel van resolutie van de heer P. Dewael betreffende de sanering van de mijn-terreinen – **342** (1992-1993) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 2237

Spreker : de heer P. Dewael

Met redenen omklede motie van de heer H. Van Dierden tot besluit van de op **25** mei 1993 door de heer A. Denys gehouden interpellatie tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de politisering van de regionale televisie – **352** (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 2238

Met redenen omklede motie van de heer P. Chevalier tot besluit van de op 25 mei 1993 door de heer A. Denys gehouden interpellatie tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brussel-

se Aangelegenheden, over de politisering van de regionale televisie
— 353 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 2239
Spreker : de heer F. Van den Eynde

Met redenen omklede motie van de heer S. Platteau c.s. tot besluit van de op 26 mei 1993 door de heer S. Platteau gehouden interpellatie tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de gemeentelijke opcentiemen op de vennootschapsbelastingen
— 354 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming, blz. 2240
Sprekers : de heren S. Platteau, J. Valkeniers, E. Van Rompuy, C. Lisabeth

Met redenen omklede motie van de heer H. Van Dienderen c.s. tot besluit van de op 26 mei 1993 door de heer H. Van Dienderen gehouden interpellatie tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, en de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staats-hervorming, over mogelijke maatregelen ter bevordering van het gebruik van de fiets,
— 356 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 2244
Sprekers : de heren H. Van Dienderen, A. Denys

Met redenen omklede motie van de heer H. Van Dienderen c.s. tot besluit van de op 27 mei 1993 door de heer H. Van Dienderen gehouden actuele interpellatie tot de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staats-hervorming, over het afschaffen van een reeks weekenddiensten door De Lijn
— 357 (1992-1993) — Nr. 1
Hoofdelijke stemming, blz. 2246

Motie van aanbeveling van de heer F. Dewinter c.s. tot besluit van het op 8 juni 1993 gehouden debat over het project Vlaanderen-Europa 2002 van de Vlaamse regering
— 360 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 2247
Spreker : de heer F. Dewinter

Voorstel van resolutie van de heer P. Dewael betreffende de sanering van de mijn-terreinen
— 342 (1992-1993) — Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 2248
Sprekers : de heren P. Dewael, J. Ulburgs, minister-president L. Van den Brande

Actuele interpellaties (Regl. art. 79) (Voortzetting)

Actuele interpellatie van de heer R. Van Hooland tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse

Aangelegenheden, over de stakingen en de dienstregeling van de brug- en sluis-wachters, blz. 2249

Sprekers : de heer R. Van Hooland, minister T. Kelchtermans

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2252

Nr. 60   **Maandag 21 juni 1993**

Berichten van verhindering, blz. 2253

Ontwerp van decreet
Indiening en verwijzing, blz. 2253

Voorstellen van decreet
Indiening en verwijzing, blz. 2253

Beleidsbrief
Indiening en verwijzing, blz. 2253

Verslagen
Indiening, blz. 2253

Memorandum
Indiening, blz. 2254

Besluit van de Vlaamse Executieve
Indiening en verwijzing, blz. 2254

Kennisgeving van het Rekenhof
Indiening en verwijzing, blz. 2254

Arresten van het Arbitragehof
Indiening, blz. 2254

Kennisgevingen van het Arbitragehof
Indiening, blz. 2255

Schriftelijke vragen (Regl. art. 76)
Indiening, blz. 2255

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2255

Ontwerp van decreet houdende bescherming van het archeologisch patrimonium — 258 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 5

Voorstel van decreet van de heer J. Gabriels houdende bescherming van het archeologisch patrimonium
— 46 (IZ 1992) — Nrs. 1 en 2
Algemene bespreking, blz. 2256

Sprekers : mevrouw M. Tyberghien-Vandenbussche, verslaggever, de heren J. De Mol, J. De Seranno, J. Caudron, J. Eeman, F. Van den Eynde, minister J. Sauwens

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2267
Sprekers : de heren J. De Mol, J. De Seranno, minister J. Sauwens

Ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 7 augustus 1931 op het behoud

van monumenten en landschappen, gewijzigd bij decreet van 13 juli 1972
— 307 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 2276
Sprekers : de heer J. De Mol, verslaggever, minister J. Sauwens

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2277
Sprekers : de heren J. De Mol, J. De Seranno, minister J. Sauwens

Interpellaties (Regl. art. 89)

Interpellatie van de heer D. Ramoudt tot de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staats-hervorming, over de exploitatie van bijzondere vormen van geregeld vervoer, blz. 2280

Sprekers : de heren D. Ramoudt, J. De Mol, minister J. Sauwens

Interpellatie van de heer F. Dewinter tot de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staats-hervorming, over de rol van de minister van Staats-hervorming, blz. 2285

Sprekers : de heren F. Dewinter, G. Annemans, minister J. Sauwens

Met redenen omklede motie, blz. 2292

Interpellatie van de heer M. Capoen tot de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staats-hervorming, over de bescherming als landschap van het militair domein van Lombardsijde

Interpellatie van mevrouw M. Vogels tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de stand van zaken betreffende het dossier militaire domeinen, blz. 2293

Sprekers : de heer M. Capoen, mevrouw M. Vogels, de heren J. De Mol, J. Demeulenaere, minister J. Sauwens, minister T. Kelchtermans

Met redenen omklede motie, blz. 2301

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2301

Bijlage
Vragen om uitleg, blz. 2303

Nr. 61   **Dinsdag 22 juni 1993**
   Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 2315

Interpellaties (Regl. art. 89)

Interpellatie van de heer J. Geysels tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over problemen naar aanleiding van de overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de NV Aquafin, blz. 2315

Sprekers : de heren J. Geysels, A. Denys, J. Van Eetvelt, minister N. De Batselier

Interpellatie van de heer J. Van Eetvelt tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over de achterstand bij de uitbetaling van de huisvestingspremies ingevolge de inwerktreding van het nieuwe premiestelsel op 1 april 1993, blz. 2323

Sprekers : de heer J. Van Eetvelt, minister N. De Batselier

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2325

Nr. 62

Dinsdag 22 juni 1993
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 2327

Interpellaties (Regl. art. 89)

Interpellatie van de heer A. Denys tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over problemen met de privé-partner in de NV Boelwerf-Vlaanderen, Interpellatie van de heer C. Lisabeth tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de verbintenissen van de groep Begemann inzake de Boelwerf, blz. 2327

Sprekers : de heren A. Denys, C. Lisabeth, F. Wymeersch, E. Van Rompuy, L. Barbé, minister-president L. Van den Brande

Met redenen omklede moties, blz. 2337

Motie van orde

Voorstel tot aanvulling van de agenda, blz. 2337

Interpellaties (Regl. art. 89) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer H. Suykerbuyk tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de houding van de Vlaamse regering naar aanleiding van de recente ontwikkelingen in Zuid-Afrika, blz. 2337

Sprekers : de heren H. Suykerbuyk, D. Van der Maelen, J. Valkeniers, S. Platteau, P. Van Grembergen, F. Dewinter, mevrouw M. Aelvoet, de heer J. Geysels, minister-president L. Van den Brande

Met redenen omklede moties, blz. 2353

Beleidsbrief Gezinsbeleid

— 313 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Debat, blz. 2353

Sprekers : mevrouw A. Leysen, de heer G. Anthuenis, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heer L. Van Nieuwenhuysen, mevrouw L. Maximus, de heer M. Maertens, minister W. Demeester-De Meyer

Motie van aanbeveling, blz. 2364

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2364

Nr. 63

Woensdag 23 juni 1993

Berichten van verhindering, blz. 2365

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992

— 19-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 18 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 19-B (1992-1993) — Nrs. 1 tot 7

— 20-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2 (Aangepaste administratieve begroting)

— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende maatregelen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1993

— 335 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking, blz. 2365

Spreker : de heer J. Taylor

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2365

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992

— 19-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 18 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 19-B (1992-1993) — Nrs. 1 tot 7

— 20-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2 (Aangepaste administratieve begroting)

— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende maatregelen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1993

— 335 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 2366

Sprekers : de heren J. Taylor, S. Platteau

Motie van orde

Vraag over coördinatie van de werkzaamheden van de Raad met die van de Wetgevende Kamers, blz. 2369

Sprekers : de heren H. Schiltz, E. Van Rompuy, R. Daems

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992

— 19-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 18 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 19-B (1992-1993) — Nrs. 1 tot 7

— 20-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2 (Aangepaste administratieve begroting)

— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende maatregelen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1993

— 335 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 2370

Sprekers : de heren S. Platteau, H. Schiltz, E. Van Rompuy, A. Denys, F. Van den Eynde, W. De Vlieghe, L. Hancké, R. Van Hooland, minister W. Demeester-De Meyer

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992

— 19-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2380

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 18 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2381

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)
— 19-B (1992-1993) — Nrs. 1 tot 7
— 20-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2 (Aangepaste administratieve begroting)
— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2381

Ontwerp van decreet houdende maatregelen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1993

— 335 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2390

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2391

Nr. 64   **Donderdag 24 juni 1993**

Berichten van verhindering, blz. 2393

Motie van orde

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 2393

Actuele vragen (Regl. art. 77)

Actuele vraag van de heer R. Swinnen tot de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming, over archeologisch onderzoek langs het SST-tracé in Bierbeek, blz. 2394

Actuele vraag van de heer F. Dewinter tot mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, over een arbeidsvergunning aan een illegale vreemdeling, blz. 2394

Actuele vraag van de heer L. Barbé tot mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, over de kwaliteit van het strandwater, blz. 2395

Actuele vraag van de heer J. Vandeurzen tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over het moratorium op de zwaar-medische diensten, blz. 2396

Actuele vraag van de heer G. Anthuenis tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de geplande productie-afbouw van de n.v. Cabrita in Zele, blz. 2398

Actuele vraag van de heer J. Vande Lanotte tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en

Externe Betrekkingen, over de aanvraag tot erkenning van doelstelling **5b-gebieden**, blz. 2399

Actuele vraag van de heer J. Laverge tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het preventief bedrijfsbeleid, blz. 2400

Actuele vraag van de heer E. Van Vaeerenbergh tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het spoedprogramma van Vlabinvest

Actuele vraag van de heer F. Dielens tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het spoedprogramma van Vlabinvest, blz. 2400

Actuele vraag van de heer E. Schuermans tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over parkeersystemen met dubbel tarief, blz. 2402

Actuele vraag van de heer W. Verreycken tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over reclame voor pepmiddelen op TV, blz. 2403

Actuele vraag van de heer L. Van Nieuwenhuysen tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de erkenning van regionale televisie-omroepen, blz. 2403

Actuele vraag van de heer P. Van Grembergen tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de culturele agenda van België bij het voorzitterschap van de Europese Ministerraad, blz. 2404

Actuele interpellaties en toegevoegde actuele vraag (Regl. art. 79 en 77)

Actuele interpellatie van de heer P. Van Grembergen tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming, over de nieuwe cijfers inzake de sociale transfers

Actuele interpellatie van de heer J. Van Hauthem tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de bekendgemaakte cijfers inzake de geldstroom van Vlaanderen naar Wallonië via de sociale zekerheid

Toegevoegde actuele vraag van de heer J. Gabriels tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse rege-

ring, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de transfers in de sociale zekerheid, blz. 2406

Sprekers : de heren P. Van Grembergen, A. Denys, J. Van Hauthem, J. Gabriels, E. Van Rompuy, F. Vandebroucke, J. Peeters, J. Geysels, H. Schiltz, minister-president L. Van den Brande, minister J. Sauwens

Met redenen omklede moties, blz. 2417

Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de volgende internationale akten :

1. De Europese Overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun Lid-Staten, enerzijds, en de republiek Hongarije anderzijds, en Bijlagen 1, II, III, IV, v, VI, VII, VIII, IX, x, XI, XII en XIII, Protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7, en Slotakte met veertien Gemeenschappelijke verklaringen, twee Akkoorden onder de vorm van wisseling van brieven en twee Briefwisselingen, twee Verklaringen van de Gemeenschap, vier Verklaringen van Hongarije en Brief van de Regering van Hongarije, gedaan te Brussel op 16 december 1991;

2. de Europese Overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun Lid-Staten, enerzijds, en de republiek Polen anderzijds, en Bijlagen 1, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII en XIII, Protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7, en Slotakte met vijftien Gemeenschappelijke verklaringen, twee Akkoorden onder de vorm van wisseling van brieven twee Verklaringen van de Gemeenschap, drie Verklaringen van Polen en Brief van de Regering van Polen, gedaan te Brussel op 16 december 1991.

— 351 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 2418

Spreker : de heer H. Suykerbuyk, verslaggever

Artikelsgewijze bespreking, blz. 2418

Hoofdelijke stemming, blz. 2419

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992

— 19-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming, blz. 2420

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 18 (1992-1993) — Nrs 1 en 2

— 21 (1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Hoofdelijke stemming, blz. 2421

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13 (1992-1993) — Nr. 1 (Toelichting)

— 19-B (1992-1993) — Nrs. 1 tot 7
— 20-A (1992-1993) — Nrs. 1 en 2 (Aangepaste administratieve begroting)
21(1992-1993) — Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Hoofdelijke stemming, blz. 2421

Voorstel van motie van overeenstemming
Hoofdelijke stemming, blz. 2422

Ontwerp van decreet houdende maatregelen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1993

— 335 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 2422

Ontwerp van decreet houdende bescherming van het archeologisch patrimonium
— 258 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 8

Aangehouden stemmings, blz. 2422

Sprekers : de heren J. Eeman, J. De Seranno

Hoofdelijke stemming, blz. 2426

Spreker : de heer A. Denys

Ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen, gewijzigd bij decreet van 13 juli 1972

— 307 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 5

Aangehouden stemmings, blz. 2427

Sprekers : de heren A. Denys, J. De Mol

Met redenen omklede motie van de heer E. Van Vaerenbergh c.s. tot besluit van de op 9 juni 1993 door de heer E. Van Vaerenbergh gehouden interpellatie tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de discriminatie van onafhankelijke groepen in de sector van de gezins- en bejaardenhulp

— 363 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming, blz. 2428

Sprekers : de heren E. Van Vaerenbergh, E. De Groot

Met redenen omklede motie van de heer E. Van Rompuy c.s. tot besluit van de op 9 juni 1993 door de heer P. Van Grembergen gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over bijkomende federale steun aan het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest

— 364 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 2431

Met redenen omklede motie van de heer A. Denys tot besluit van de op 9 juni 1993 door de heer A. Denys gehouden actuele interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de eventuele privatisering van de GIMV en andere overheidsbedrijven

— 365 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 2432

Sprekers : de heren A. Denys, L. Barbé, E. Van Rompuy, F. Wymeersch

Met redenen omklede motie van de heer L. Barbé tot besluit van de op 9 juni 1993 door de heer L. Barbé gehouden actuele interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de mogelijke oprichting van een ankerholding

— 366 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 2435

Motie van aanbeveling van mevrouw A. Leysen c.s. tot besluit van het op 22 juni 1993 gehouden debat over de Beleidsbrief Gezinsbeleid

— 313 (1992-1993) — Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 2436

Spreker : de heer G. Anthuenis

Voorstel van resolutie van de heer J. Van Hauthem betreffende de werking van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie

— 374 (1992-1993) — Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 2438

Sprekers : de heren J. Van Hauthem, A. Denys, P. Van Grembergen, E. Van Rompuy

Actuele interpellaties (Regl. art. 79)
(Voortzetting)

Actuele interpellatie van de heer L. Hancké tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over diens overleg met minister-president Lubbers betreffende de Waterverdragen, blz. 2439

Sprekers : de heren L. Hancké, G. Annemans, G. Geens, J. Ansoms, minister-president L. Van den Brande

Actuele interpellatie van de heer G. Geens tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over maatregelen betreffende de deelname van de Vlaamse ministers aan de Europese Ministerraad vanaf 1 juli 1993

Actuele interpellatie van de heer F. Van den Eynde tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de mogelijke gemeenschappelijke actie van de Vlaamse Executieve en de Waalse Gewestexecutieve rond het Belgisch voorzitterschap van de Europese Ministerraad, blz. 2443

Sprekers : de heren G. Geens, G. Annemans, F. Van den Eynde, J. Van Hauthem, minister-president L. Van den Brande

Actuele interpellatie van de heer M. Maertens tot de heer L. Van den Brande,

minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de ~~GIMV~~ dochter Fishlink, blz. 2450

Sprekers : de heren M. Maertens, D. Ramoudt, H. Olaerts, minister-president L. Van den Brande

Met redenen omklede motie, blz. 2455

Actuele interpellatie van de heer J. De Mol tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de toepassing van de op 9 juni 1993 door de Vlaamse Raad aangenomen ontwerpen van decreet houdende aanvulling en wijziging van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, blz. 2455

Sprekers : de heer J. De Mol, minister T. Kelchtermans

Regeling van de werkzaamheden, blz. 2458

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 2459

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 14.04 uur.*

De voorzitter : Dames en heren de vergadering is geopend

BERICHTEN VAN VERHINDERING

J. Timmermans : gezondheidsredenen ;

W. Claes, E. Flamant, L. Maximus, F. Sarens, W. Seeuws : buitenslands ;

P. Berben : ambtsverplichtingen.

PROJECT VLAANDEREN-EUROPA 2002 VAN DE VLAAMSE REGERING

Debat (Voortzetting)

De voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van het debat betreffende het project Vlaanderen-Europa 2002 van de Vlaamse regering.

De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de

minister-president, collega's, ik wil een beoordeling geven over het project Vlaanderen 2002 van de Vlaamse regering. Ik maak van de gelegenheid gebruik om te repliceren op de eretitel die de heer Dewinter aan Agalev geeft. Hij zegt dat onze fractie uit softies bestaat. Agalev beschouwt deze uitspraak inderdaad als een eretitel. Mijn fractie verkiest een andere manier van discussie en actie voeren dan het Vlaams Blok. Agalev gedraagt zich inderdaad zowel binnen als buiten de Vlaamse Raad op een andere zachtere manier dan het Vlaams Blok.

Desalniettemin zal mijn softe fractie een aantal harde stellingen formuleren over Vlaanderen 2002.

Vooraleer ik overga tot het formuleren van een aantal algemene opmerkingen over het project Vlaanderen-Europa 2002, wil ik het standpunt van Agalev nog eens verduidelijken. Mijn fractie deelt de mening van de Vlaamse regering over het kader waarbinnen het fundamenteel debat moet gevoerd worden. Wij gaan akkoord met het feit dat de regeling vertrekt van een democratisch en ethisch minimum dat steunt op een fundamenteel respect voor mensen en kiest voor verdraagzaamheid. Er is in Vlaanderen immers geen plaats voor georganiseerde — en hopelijk nooit geïnstitutionaliseerde — onverdraagzaamheid ! Desalniettemin is Agalev ervan overtuigd dat het project Vlaanderen-Europa 2002 anders ingevuld moet worden. Ik zal het standpunt van mijn fractie aan de hand van een paar stellingen verduidelijken.

Een eerste stelling ontleen ik aan een citaat van de heer Deschouwer, die als politicoloog aan een Brusselse universiteit verbonden is. Hij is de auteur van het boek Politiek zonder boe of ba.

Bij de voorbereiding van dit debat heb ik aan een citaat uit het boek moeten terugdenken. Ik citeer : De negatieve beoordeling van de politiek kan slechts verdwijnen indien de verwachtingen en de realiteit weer bij elkaar aansluiten. Einde citaat.

De auteur is van mening dat er aan twee voorwaarden voldaan moet worden : men moet zowel aan de realiteit als aan de verwachtingen durven sleutelen.

Het project Vlaanderen-Europa 2002 valt tussen deze twee stoelen ! Er worden enorm veel verwachtingen geschapen ! In sommige gevallen wordt een bijna idyllisch Vlaanderen voorgespiegeld dat met zeven sporen tegelijk — ik spreek niet over Zevenborre dat een anekdote in de geschiedenis is — naar het jaar 2002 snelt.

Er wordt nogal wat voorgespiegeld en beloofd. Tegelijkertijd is het blijkbaar zeer moeilijk, meer bepaald wat de actuele politiek en de begrotingsdebatten betreft, van deze beloften iets te realiseren. U schept dus veel verwachtingen maar u kan er weinig inlossen. Professor De Schouwer vond dit één van de essentiële, negatieve elementen van de momenteel gevoerde politiek. Een sprekend voorbeeld hiervan is het hoofdstuk cultuur. Op acht bladzijden wordt zesenzeventig maal het woord moeten

Geysels

gebruikt ; de lay-out wordt beheerst door moeten. Wanneer ik vaststel hoeveel aanbevelingen in de commissie voor Cultuur de laatste jaren werden gedaan door meerderheid en oppositie en waarbij om minale stijgingen van de begroting werd gevraagd, was oh zo weinig mogelijk ! Ik maak dan nog abstractie van de substantiële verhoging inzake het jeugdwerk. Er zijn dus verwachtingen gewekt in de sfeer van moeten, en daar tegenover staat een niet kunnen in de realiteit.

Ook Vlaanderen-Europa 2002 blijft over dit euvel struikelen. Dit project heft de tegenstelling tussen verwachting en realiteit niet op maar bevestigt ze. Mijnheer de minister-president, in die zin is uw plan geen project maar eerder een projectie op iets langere termijn, een uitgerekt regeerakkoord, een vastgevroren consensus uitgezet in de tijd. Het bevat weinig nieuwe gedachten, weinig nieuwe beleidsvorming, maar te veel opsomming van verschillende departementen — zoals collega Lauwers terecht heeft gezegd — en de wensen van de excellenties ter zake.

In die zin is ook Vlaanderen-Europa 2002 een kopie van alle plannen en boekwerken die wij de laatste jaren hebben gekend. Bijvoorbeeld het Minaplan. Wanneer men de inleiding van het Minaplan vergelijkt met het hoofdstuk Milieu van Vlaanderen-Europa 2002, zijn er inderdaad een aantal accentverschillen, maar het blijft toch op hetzelfde niveau. Ik som verder op het Duurzaam Energieplan van minister De Batselier, het reeds twintig jaar aangekondigde Structuurplan en er zijn nog meerdere voorbeelden. In feite reproduceert u, zij het in algemene zin, dit soort plannen. Ik blijf erbij : een uitgerekt regeerakkoord in plaats van een nieuw spoor, de toekomst die te veel lijkt op een oude foto. Ik vind het geen hervormingsproject.

Tweede opmerking. Als het over concrete realiteiten gaat — en dat is uiteraard belangrijk in de politiek — blijft uw project meestal vaag en dikwijls zeer cryptisch. In een aantal es-

sentieële dossiers weigert u politieke keuzen te maken. Ik dacht dat een lange-termijnvisie — en dat is toch uw uiteindelijke doelstelling — juist veronderstelt criteria te omschrijven, hefboomen te ontwikkelen om het huidige beleid niet alleen van de nodige zuurstof te voorzien, maar ook om bepaalde maatregelen al dan niet te nemen, om bepaalde maatregelen te verantwoorden. Ook dat gebeurt in dit project veel te weinig. Er worden wel een aantal schuldbekentenissen op papier gezet, ik denk meer bepaald aan de sector van de huisvesting. Er wordt een zekere boete gedaan voor zonden uit het verleden, maar ik zie weinig bekering. Ik onderken weinig hefboomen om inderdaad die nieuwe visie te concretiseren op basis van politieke doelstellingen uitgezet op lange termijn. (**On-derbreking door de heer Suykerbuyk**)

Collega Suykerbuyk, ik ben inderdaad veeleisend omdat ik daarstraks de kritiek van professor Deschouwer heb weergegeven op de politiek, maar u was toen nog niet in het half-rond aanwezig.

De politieke klasse heeft in het verleden te veel beloofd en te weinig gerealiseerd. Als men dan toch veel belooft, moet men, ten eerste, minstens aantonen op welke manier men deze beloften gaat waarmaken en ten tweede, welke nieuwe visie en instrumenten daarvoor in de huidige politiek worden geïncarneerd.

Het huidig beleid moet de illustratie zijn van het beleid dat op lange termijn zal worden gevoerd. De tegenstelling tussen beide moet worden overbrugd.

Dat was mijn kritiek ten gronde en op dat vlak ben ik veeleisend. Ik ben wat soepeler wat betreft de beloftes, maar aangaande de aanwending van de draden die men weeft en het bereiken van de doelstellingen die men formuleert, moeten we streng zijn.

Dit alles brengt met zich mee dat op bepaalde plaatsen tegelijk warm en koud wordt geblazen. Zo spreekt men bijvoorbeeld van duurzame ontwikkeling enerzijds en van groeivriendelijk beleid anderzijds ; aan de

ene kant beschouwt men de economie bijna als een gegeven, als een natuurwetenschappelijk bepaald feit terwijl men aan de andere kant streeft naar ecologische modernisering — ik denk aan het hoofdstuk Milieu. Men tracht de klassieke beoogde economische groei aan te zwengelen via even klassieke remedies zoals investeringen, nieuwe infrastructuur, industrieterrein, pretparken en andere, tegelijk te knipogen naar het milieu.

Mijnheer de minister-president, u moet kiezen : ofwel pleit u voor een ecologische ombouw van de economie, ofwel voor een ecologische begeleiding van de economie zoals ze nu draait. De vraag, die trouwens ook door wetenschappers wordt gesteld — inclusief de auteurs van het Brundtland-rapport — is of het nog wel mogelijk is beide te combineren. Hierdoor ontstaat een soort dubbelspraak : schelle retoriek aan de ene kant en matte praktijk aan de andere kant. Een Nederlands filosoof noemde dit trouwens de kloof tussen ecoretoriek en milieupraktijk. Dat betekent bijvoorbeeld kredieten vrijmaken om natuurgebieden aan te kopen terwijl elders natuurgebieden mogen worden vernietigd ; dat betekent ook een moratorium aankondigen op kernenergie, maar tegelijk een plutoniumfabriek in Vlaanderen toelaten om uit te breiden ; dat betekent tenslotte bij wijze van spreken afval produceren om de verbrandingsovens te laten functioneren en vuil water produceren om de zuiveringsstations te laten draaien.

Er moet bijgevolg worden gekozen, al zullen wij het niet eens zijn op dat vlak. Die keuzes moeten worden bepaald en daarover moet het debat worden gevoerd. Tot nu toe worden er te veel verschillende, meestal in tegenstelling tot elkaar liggende opties opgesomd.

Dit brengt mij tot de discussie over de integratie. Ecologische politiek onderstelt een integratie van verschillende domeinen en dus ook van departementen. Verkeer heeft te maken met ruimtelijke ordening ; natuurbeleid heeft te maken met economie en ecologie heeft met economie

Geysels

te maken. Wie de ecologie omarmt, moet de economie anders oriënteren. Een aantal taboes die nog steeds bestaan inzake economie moeten verdwijnen. Naar aanleiding van het begrotingsdebat hadden wij het trouwens over één van die mythen. Groei schept immers geen werkgelegenheid en de stijging van het BNP brengt geen extra welvaart met zich mee. Twee auto's die tegen elkaar botsen, verhogen het BNP. Wij moeten ons vragen stellen omtrent deze instrumenten en dit vanuit een politieke doelstelling, met name verhoging van de welvaart. Daarvan merk ik weinig in dit project.

Al even weinig aandacht werd besteed aan de herziening van de instrumenten. Daarnet hadden wij het over de GIMV. Wat ik ter zake opmerk, is dat wat in Vlaanderen 2002 staat over de GIMV wat anders is dan de verklaringen van de voorzitter van de CVP van vorige week, van de minister-president een paar dagen geleden alsook in zijn vrije tribune in De Standaard van begin april, waarin letterlijk stond : Wij moeten een aantal overheidsparticipaties privatiseren. Einde citaat. Welnu, dat hypotekeert het debat. Indien in een boek dat zagezegd handelt over de toekomst op lange termijn, een welbepaalde visie staat aangaande de rol van de GIMV in de verankering en letterlijk wordt vermeld dat bijzonder goed moet worden opgelet voor privatisering, zeker in een aantal cruciale domeinen van het milieu zoals afval, elektriciteit, water, dan wordt in feite de lange-termijn-visie en de pretentie — in de oorspronkelijke betekenis van het woord — gehypothekeerd door de actuele politiek.

Nieuwe politiek houdt ook het herdenken van een aantal bestaande instrumenten in. Dat heeft te maken met democratie, waarover collega Dierickx verder zal uitweiden. Het betreft de instrumenten van de democratie, namelijk de raden, de overleg- en adviesorganen. Ook de discussie over de ontzuiling en de parallelle besluitvormingscircuits houdt hiermee verband. Toch stel ik vast dat er zeer weinig terug te vinden is

over het herdenken van de instrumenten. In het hoofdstuk over democratie zegt u dat we met de fijne kam door de talloze advies- en overlegorganen zullen gaan. We moeten er niet alleen met de fijne kam doorgaan, maar zeker ook geen nieuwe instrumenten creëren. Ik heb me nogal geërgerd aan de talloze malen dat de begrippen convenanten, afspraken en overeenkomsten werden gehanteerd. Zo voegt men eigenlijk een nieuwe categorie toe. Ik doel vooral op het debat over de vraag hoe de democratie in Vlaanderen, met daarbinnen de Vlaamse Raad, moet worden georganiseerd om de facto een democratische participatie tot stand te laten komen. Er wordt dus weinig over de instrumenten gezegd. Wat blijft er dan eigenlijk over ? Bij het lezen van het boek viel mij vooral een grote mate van gepromote eensgezindheid op. Mijnheer de minister-president, ik heb datzelfde ook opgemerkt tijdens het lezen van een aantal interviews met u. Volgens u zijn we het eigenlijk over bijna alles eens. We moeten nog discussiëren over een aantal concrete maatregelen en technieken, maar eigenlijk zijn we het over alles en nog wat eens. Die indruk wil **Vlaanderen-Europa 2002** althans wekken.

Ik vind dit een gevaarlijke stelling. Ten eerste, zijn we het niet eens, en om Voltaire te parafaseren mogen we het in een democratie ook niet eens zijn. Politieke partijen zijn dragers van maatschappelijke conflicten, visies, doelstellingen en instrumenten. Politieke discussie mag nooit een zogenaamde eenheidsworst worden. Dit document ademt die sfeer teveel uit.

De heer E. Van Rompuy : Als een aantal mensen elkaar vinden, moet men toch tot een aantal coherente voorstellen voor de toekomst kunnen komen. We zijn toch geen totaal versplinterd Vlaanderen, waar iedereen voor zijn eigen deur veegt en aan zijn eigen opvattingen vasthoudt. Als we alle verschillende opvattingen gaan projecteren, krijgen we misschien een heel mooi maatschappelijk debat, maar wat hebben we dan gedaan om een aantal belangrijke dossiers

vooruit te helpen ? Als iedereen van zijn eigen gelijk overtuigd is, krijgen we een mooi intellectueel debat of congres. Op het terrein wordt daarmee echter niets gerealiseerd. Het is per definitie de taak van de Vlaamse Raad en de Vlaamse Executieve om dingen te realiseren.

U poneert een aantal stellingen, bijvoorbeeld dat groei geen werkgelegenheid creëert.

De heer J. Geysels : Dat is een stelling die meer en meer aan bewijskracht wint.

De heer E. Van Rompuy : Ik heb vorige week het Weekbericht van de Kredietbank gelezen. Daarin werd de relatie tussen groei en werkgelegenheid ontleed. Men kwam tot de bevinding dat in België 1 percent groei 0,2 percent meer werkgelegenheid creëert. Dat is lager dan in Amerika, maar geen groei of negatieve groei creëert zeker werkloosheid. Dat weet ik zeker. Als u zegt dat groei voor u geen doelstelling meer is, dan is werkgelegenheid op termijn ook geen doelstelling meer. U poneert voortdurend stellingen, uw eigen waarheden, maar wij kunnen hier niet werken als iedereen dat doet. Het is de verdienste van de Vlaamse regering dat zij met acht mensen heeft geprobeerd te onderzoeken waarover zij het binnen een termijn van 5 tot 10 jaar eens kunnen worden. Als de debatcultuur echter de essentie van het politieke leven is geworden, kan men in de Vlaamse Raad niet langer werken aan coherente besluitvorming.

De heer J. Geysels : Daar had ik het eigenlijk helemaal niet over.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Geysels, u stelt het altijd voor alsof niemand u begrijpt.

De heer J. Geysels : Mijnheer Van Rompuy, u hebt mij goed begrepen, maar uw interventie doet hier niet ter zake. Het ging er mij alleen om aan te tonen dat er in dit document een vorm van eensgezindheid blijkt, die op termijn niet goed is voor de democratie. Deze eensgezindheid tast de essentie van het democratisch debat

Geysels

aan, namelijk het feit dat politieke partijen de dragers zijn van verschillende maatschappelijke doelstellingen. Dat is essentieel en mag niet worden toegedekt met een sausje van eensgezindheid, alsof we alleen nog een paar details moeten regelen. U stelt het voor alsof u nog een beetje moet praten over de GIMV en de ontzuiling en alsof u nog een beetje groen en blauw moet worden. Dat wil ik niet.

Een project van de Vlaamse regering — het is haar goed recht om dat te ontwikkelen — mag niet en kan nooit de indruk wekken dat daarover eensgezindheid bestaat. Dat is funest voor de politieke cultuur in Vlaanderen die, zoals collega Lauwers terecht opmerkt, reeds al te veel de sleur van de typische arrangementenpolitiek in zich draagt.

De uitdaging waarvoor wij na de goedkeuring van het Sint-Michielsakkoord staan, is dat wij met de Vlaamse Raad en met andere vormen van democratie die ook buiten deze Raad bestaan, de nieuwe politieke cultuur gestalte moeten geven en hoe.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Geysels, ik wil u niet te lang onderbreken. Toch laat ik opmerken dat wij het blijkbaar niet zo oneens zijn... (*Gelach van de heer Van Dienderen*) U schijnt het wel prettig te vinden dat wij sinds vanmorgen proberen — wellicht kon u, mijnheer Van Dienderen, hier vanochtend niet aanwezig zijn — tot een gedachtenwisseling te komen.

Mijnheer Geysels, ik deel uw mening dat wij geprofileerde projectmatige opvattingen moeten verdedigen. Nochtans moeten wij ook zoeken naar een oplossing voor een aantal problemen. Misschien is het geen ideale voorstelling op het vlak van debatcultuur, maar wel op het vlak van het beleid dat wij over de verschillende opvattingen heen streven naar een consensus zodat wij ook oplossingen voor de problemen kunnen aanreiken.

Ik herhaal : wij hebben niet de pre-

tentie om onze opvattingen dezelfde als die van u of van andere te noemen. Geloof mij vrij : dat is niet het punt. Wel zijn er maatschappelijke essentiële behoeften en zorgen in de samenleving waaraan moet worden tegemoetgekomen en waarvoor wij trachten over de verschillende opvattingen heen instrumenten in te zetten die weliswaar niet helemaal stroken met onze ideeën, maar acceptabel genoeg zijn om de problemen te verhelpen. Dat is toch een onderdeel van de discussie ?

De heer J. Geysels : Ik blijf bij mijn standpunt inzake dit boekwerk. Trouwens, uw eerste zin van uw onderbreking illustreert dat ten volle. Hebt u niet verklaard dat wij het toch eens zijn over een aantal zaken ? Ik heb u echter een aantal voorbeelden aangehaald waaruit blijkt dat wij het totaal niet eens zijn. Dat is de rijkdom van de democratie.

Minister-president L. Van den Brande : Is dit uw dialectiek ?

De heer J. Geysels : U steekt alle kritiek weg onder één paraplu, zelfs de kritiek die ikzelf en collega Denys eind maart hebben geformuleerd, op de eenheidsworst voor Vlaanderen die in die beruchte of beroemde televisie-uitzending naar voren kwam. Iedereen was het erover eens ; zelfs de kritiek vormde een element van de eensgezindheid.

Minister-president L. Van den Brande : Verheft u deze dialectiek tot een nieuwe ideologie misschien ? Ik zeg dat ik het eens ben met uw ontleding dat de verschillende opvattingen in de samenleving de basis vormen van de debatcultuur, waarna u repliceert alstublieft niet met deze stelling eens te zijn. Indien dat het geval is, dan meen ik dat wij heel ver af zijn van concrete oplossingen voor de problemen waarmee wij worden geconfronteerd. Mogen wij dan niet akkoord gaan met sommige punten ?

De heer J. Geysels : U weet dat een van mijn stellingen luidt : laten wij van mening verschillen, zolang het nog mag.

Moet ik u er nog aan herinneren dat

ik bij het begin van mijn uiteenzetting — u hebt dat toch gehoord — heb verklaard dat wij een ander verhaal schrijven waar dat wij het eens zijn onverdraagzaamheid, vooral in haar georganiseerd vorm, niet thuishoort in de Vlaamse Raad noch daarbuiten.

Wij zijn het echter voor de rest totaal oneens. Wij zullen weliswaar enkele raaklijnen vinden, maar wij schrijven een ander verhaal, net zoals de heer Denys hier een ander verhaal heeft gedebiteerd. Uw verhaal is niet het onze, mijnheer de minstier-president, en mag dus niet worden gepromoveerd tot het verhaal van Vlaanderen of het verhaal van de Vlaamse kiezer.

Dat is wat ik u verwijt, namelijk dat u die indruk met de BRTN televisieuitzending hebt gewekt. Daardoor hebt u bovendien dit debat voor een groot gedeelte gehypothekeerd.

De voorzitter : De heer Dierickx heeft het woord.

De heer L. Dierickx : Mijnheer de minister-president, wij zouden toch akkoord kunnen gaan. Het enige waarover men het in een democratie eens moet zijn, is over het besluitvormingssysteem.

Maar, binnen dat systeem hebben wij perfect het recht om het over bijna alles oneens te zijn, op voorwaarde echter dat wij aanvaarden dat, wanneer de stemming heeft plaats gehad een wet wet is, een decreet decreet, de Grondwet de Grondwet, zelfs wanneer wij over het grondwettelijk systeem problemen maken.

Minister-president L. Van den Brande : Ik meen dat het stemmen van die wet door zoveel mogelijk leden een doelstelling kan zijn.

De heer L. Dierickx : Dat is niet noodzakelijk !

Minister-president L. Van den Brande : Ik zeg niet dat het noodzakelijk is, maar het kan in ieder geval de maatschappelijke kwaliteit niet schaden. Het is absoluut niet noodzakelijk dat het in een aantal gevallen gebeurt. Er zijn wetsvoorstellen en voorstellen van decreet die met **una-**

Van den Brande

nimiteit worden goedgekeurd. Maar, ik geef toe dat het op zichzelf geen doelstelling is.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Mijnheer de voorzitter, ik zal ook rekening houden met het tijdsbestek en met dit van de andere leden van mijn fractie. Ik zal mijn betoog bijgevolg enigszins inkorten.

Van de eensgezindheid, waarover ik zoëven sprak, kom ik tot het thema dat deze morgen ook door collega Lauwers werd behandeld, namelijk de identiteit, de eigenheid. Ik heb het met dit begrip bijzonder moeilijk, net als de heer Detrez, die een belangrijk boek over de Balkan heeft geschreven. De heer Detrez meent dat dit een hersenschimmig concept is. De uiteenzetting van collega Lauwers heeft dit immers bevestigd.

Ik verwijs er naar, omdat dit, in de inleiding van uw boek, één van de drie criteria is waarmee u uw concept ontwikkelt. U spreekt over visie, over samenwerking en over eigenheid.

Mijns inziens zijn dit geen criteria en zeker geen politieke doelstellingen ; in het beste geval zijn het rand- of structurele voorwaarden. Het is echter geen criterium voor de politiek en, indien het een criterium wordt, zal het een gevaarlijk criterium zijn.

Identiteit en eigenheid zijn immers begrippen die in andere delen van Europa worden gehanteerd, niet om een bevrijdende mobilisering in de hand te werken, maar om volkeren tegen elkaar op te zetten. Ik meen dat collega Lauwers duidelijk heeft gewezen op de noodzaak van de relativering, niet alleen van de inhoud, maar ook van het gebruik van het begrip eigenheid en Vlaamse identiteit.

Mijnheer de minister-president, laten wij het erover eens zijn — en misschien moet het dan in de inleiding als criterium worden geschrapt — dat identiteit geen criterium kan zijn

voor politieke keuzen en zeker geen mobilisator in politieke conflicten. Het is van essentieel belang dat wij het tenminste daarover eens zijn.

Thans kom ik tot het verschil tussen de begrippen Vlaamse cultuur en cultuur in Vlaanderen — en dit is het cruciale punt — namelijk het begrip kwaliteit.

Ik verwijs naar wat de heer Deprez daaromtrent heeft geschreven. Hij heeft gesteld : Niet belangrijk is het totaal aantal auteurs, de wierook waarmee wij bij voorbeeld Vlaamse letterkundigen en andere literatoren bewieroken, maar de essentie is de kwaliteit. Wat u bekend maakt, wat u herkenbaar maakt, is de kwaliteit.

Hugo Claus bijvoorbeeld produceert kwaliteit. Torn Lannoye produceert volgens mij kwaliteit. Deze personen maken een gedeelte van Vlaanderen herkenbaar.

Als Hugo Claus optreedt in het Frans cultureel programma *Apostrophe* van de heer Pivot, dan is hij door zijn kwaliteit een culturele ambassadeur. Bijgevolg meen ik dat een mobilisatie rond het begrip kwaliteit, belangrijker is dan rond het begrip identiteit. Daarbij gebruik ik volgend beeld : het niet is omdat de Poolse fluitiste in een door Vlaanderen gesubsidieerd filharmonisch orkest wordt vervangen door een Vlaming, dat er betere muziek wordt gemaakt.

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, het probleem is dat als men zich ten dele akkoord verklaart, dit onmiddellijk verdacht overkomt.

Mijnheer Geysels, voor een stuk ben ik het eens met uw stelling dat identiteit niet alles is. Maar als een volk, een gemeenschap eindelijk de periode achter de rug heeft waarin het in deze Belgische staat, sinds 1830 reeds, een levensgevecht voor zijn zijn in zijn eigen cultuur en leefwijze heeft moeten leveren, is het een normaal verschijnsel dat de slinger in de richting van de identiteitsbevestiging doorslaat.

Mijnheer Geysels, dat doet zich overal voor. U moet dat relativëren, er

de waarde aan geven die er moet worden aan gegeven. Dat de opeenvolgende Vlaamse regeringen, die eigenlijk nog maar als regering voor het Vlaamse volk bestaan sinds einde 1981, daaraan gedurende een generatie expliciet veel belang hechten, lijkt mij essentieel. Overbelichting is schadelijk, maar onderbelichting is het even zo.

De heer J. Geysels : Mijnheer Van Grembergen, ik heb samen met u en collega Dierckx aandachtig geluisterd naar de toespraak van uw fractiegeenoot **Herman Lauwers**. Wij zijn het met hem grotendeels eens omdat hij twee belangrijke zaken heeft gezegd.

Ten eerste, de identiteit als absoluut te definiëren categorie bestaat niet.

Ten tweede, — en dat is vooral een signaal aan de minister-president — gebruik het alsjeblieft niet als een criterium voor politieke keuzen en zeker niet als mobilisatiemiddel in een politiek conflict. Het is belangrijk dat we het daarover eens zijn. **(Onderbreking door de heer Van Rompuy)**

Moet ik hier dan altijd alles herhalen. Ik heb geweldige problemen met de drie criteria in de inleiding van het boek : visie, samenwerking en eigenheid. In een aantal interviews die de minister-president toestaat, wordt voortdurend gehamerd op de Vlaamse eigenheid. Ik vind dat een gevaarlijk principe en het kan geen criterium voor politieke keuzen zijn.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Geysels ik denk dat u de waarheid geen geweld mag aandoen.

Ik heb altijd — en u vergeet met opzet het tweede gedeelte — hier en elders gezegd dat onze identiteit een volledig open identiteit is gericht op de wereld en op de verschillende culturen in en buiten Vlaanderen. U noemt het een eenheidsworst en een grijs document, maar er zijn nog niet te veel documenten van een Executieve, waarin regeringsleden uitdrukkelijk stelling nemen tegen racisme en zeggen : Iemand die niet radicaal opkomt tegen racisme is voor ons geen moderne Vlaming zijn ! Het is

Van den Brande

niet acceptabel dat zo iemand bij ons cultureel gedijt. Einde citaat. Wij voegen er altijd de openheid binnen en buiten Vlaanderen aan toe. Ik aanvaard dus echt niet dat u hier de vermelding identiteit meteen gelijkstelt aan het opzetten van volkeren en mensen tegen elkaar. U moet toch niets gaan beweren wat nergens in de tekst terug te vinden is.

De heer J. Geysels : Mijnheer de minister-president, ik denk dat u mij niet goed verstaan hebt.

Minister-president L. Van den Brande : U hebt dat toch gezegd daarjuist, mijnheer Geysels.

De heer J. Geysels : Mijnheer de minister-president, ik denk dat u het met mij niet eens bent.

Ik heb op basis van een aantal eigen bevindingen en verwijzend naar de toespraken van de heren Dierckx en Lauwers van deze ochtend, onze reserves uitgesproken bij het gebruik van het begrip identiteit ; dat begrip mag niet gedefinieerd worden als criterium voor politieke keuzen en mobilisatiemiddel in een politiek conflict. Dat heb ik gezegd, niets meer en zeker ook niets minder. Ik heb nochtans de indruk dat we ons verder en verder op dat spoor bevinden en vind dat een gevaarlijke vlucht vooruit waarmee op actuele uitdagingen geen essentieel antwoord wordt geboden.

Ten slotte vinden we het goed dat de Vlaamse regering de ambitie heeft om een debat te beginnen. We zijn te allen tijde bereid dit debat aan te gaan. Mijnheer de minister-president, wij hebben wel een ander verhaal en dat zal straks nog duidelijk worden als nog meer leden van onze fractie het woord hebben gevoerd. Wij baseren ons namelijk op andere breuklijnen, die we nieuwe breuklijnen in de politiek noemen. De breuklijn bijvoorbeeld tussen mens en natuur, tussen natuur en samenleving, tussen Gemeenschap en Gesellschaft. In dat verband moeten een aantal politieke keuzes worden gemaakt, waarover we het wellicht niet

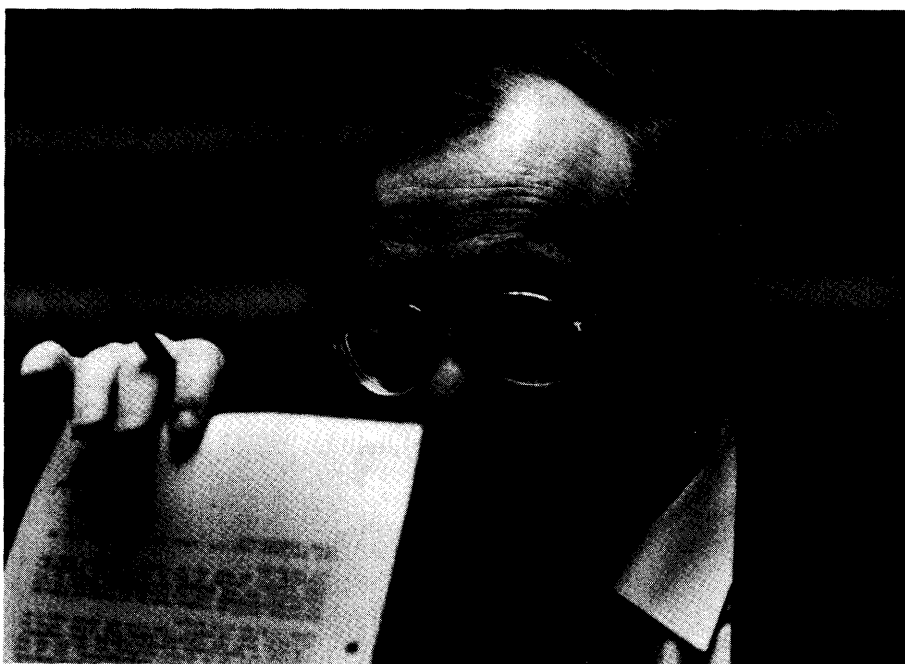
eens zullen zijn. Wat, wij voorstellen is, ten eerste, dat het debat dat u beoogt ook gebracht wordt op het niveau van de Raad en de onderstroom in Vlaanderen ; ten tweede, dat op een andere manier wordt uitgegaan van een bepaalde analyse, krachtlijnen en doelstellingen. De Vlaamse regering moet het aandurven, wat blijkbaar wel mogelijk geweest is rond de communautaire kwestie, bijvoorbeeld een tien puntenprogramma te formuleren en ook te realiseren binnen deze legislatuur, dat verenigbaar is met de doelstelling op lange termijn. Mijnheer de minister-president, een concreet debat hierover zou de ultieme test zijn om te zien of u in enige mate uw pretenties, die u overigens mag hebben, kan waarmaken. Pas dan zal u de kloof kunnen dichten, en nu citeer ik Chris Deschouwer, tussen verwachtingen geformuleerd in. bijna loze beloften en de dagelijkse, soms zeer platte realiteit die eigenlijk meer en meer de neiging heeft tot niet-handelen.

De voorzitter : De heer Suykerbuyk heeft het woord.

De heer H. Suykerbuyk (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik kan u al meteen en veiligheidshalve zeggen dat ik het op sommige punten wel en op andere niet eens ben met de vorige sprekers en gedeeltelijk eens en gedeeltelijk oneens ben met het project Vlaanderen 2002.

Het schijnt de jongste tijd in te zijn meewarig te doen over dit project. Ik zie niet in waarom men een toekomstproject van de Vlaamse regering voor Vlaanderen zou afwijzen. Ik voeg er wel onmiddellijk aan toe dat er bij dit project een aantal wezenlijke vragen rijzen.

De eerste vraag is deze : wat is de essentie van dit project. Als het een analyse is van wat maatschappelijk gebeurt, dan kun je het geen project noemen en als het de omzetting is van de Vlaamse problematiek, dan gaat het om beleid. Beleid is van politieke orde en gaat uit van een welbepaalde opvatting. Analyse en beleid hebben niets met een project te maken waarrond men zoveel mogelijk Vlamingen zou kunnen verzame-

Minister-president Luc Van den Brande (CVP) vertolkte namens de Vlaamse regering de visie achter het project Vlaanderen-Europa

Suykerbuyk

len. Dat is denk ik ook de bedoeling niet, als het al zou kunnen. De vorige minister-president heeft ooit gezegd dat Vlaanderen geen broederschap is en dat is ook zo. In Vlaanderen zijn er heel wat verschillende maatschappelijke opvattingen, maar dat is nu eenmaal de dynamiek van de samenleving en dus niet noodzakelijk negatief. Wallonië vertoont op het eerste gezicht misschien iets meer eenheid, maar dit kan ook het gevolg zijn van politiek maatschappelijke armoede. Een Duits politicus heeft ooit terecht gezegd : Nur Harmonie ist tödlich.

Mijnheer de minister-president, de vraag is wel of men met dit toekomstproject van een regering die nu eenmaal een coalitiewantrouwen tegen zich heeft, niet het onmogelijke heeft gewild.

Vlaanderen 2002 is een maatschappelijk project voor Vlaanderen waarbij men zich volgens mij in de eerste plaats de vraag moet stellen wat Vlaanderen tot nog toe voor ons betekende. Als ik het antwoord zou moeten geven, zou ik zeggen dat het essay van Wim Verhelst Trots en schaamte van de Vlaming volgens mij een goed uitgangspunt zou zijn geweest.

Ik erken onmiddellijk dat dit niet voor alle Vlamingen in dezelfde mate zo is. Er zijn Vlamingen die de destructie van het verleden zeer bewust beoefenen — ik kan er niet naast kijken — en die dit historisch uitgangspunt afwijzen. Ik beoordeel niet, ik stel alleen maar vast. Het initiatief van de Vlaamse regering, waarvan ik mij afvraag of men niet te hoog grijpt, vind ik lovenswaardig en dat is zeker niet in tegenspraak met wat ik reeds heb gezegd. Het is natuurlijk onjuist te spreken van een evangelie. Dit project is geen evangelie, wat alvast het voordeel heeft dat ik, wanneer ik het er niet mee eens ben, niet moet zeggen dat ik heb gezondigd. Men kan in dit debat, gelukkig maar, van mening verschillen.

Ik kom dan tot een aantal opmerkingen.

Ten eerste, het werkstuk is sterk

compilerend, wat niet betekent dat het geen goede ideeën bevat, maar men kan zich niet van de indruk ontdoen dat men zaken van nogal verschillende aard bij mekaar heeft gebracht. Ik zal niet over elk hoofdstuk mijn mening geven, maar ik vind het hoofdstuk cultuur bijvoorbeeld bijzonder goed. De status van dit project is echter niet heel duidelijk. Als men in de inleiding spreekt van een solidaire samenleving, heeft men het over ethiek. Als men spreekt over de vergrijzing, is dit een maatschappelijk feit. Als men het heeft over budgettaire vooruitziendheid heeft men het over beleid. Dat zijn gradueel verschillende dingen. Wij moeten dat in alle eerlijkheid toegeven. Ik vind het wel een prestatie dat men met verschillende partners dit stuk heeft kunnen opstellen en dat mag niet zomaar worden afgewezen. Maar de status van het project is niet heel duidelijk.

Ten tweede, vraag ik mij af hoe één de ene Vlaming is met de andere in zijn maatschappelijke zorg en zijn idealisme, en hoe groot de verscheidenheid is. Hoe ver reikt de consensus ? Dit zijn wezenlijke vragen, waarvan ik niet verwacht dat u ze oplost, maar ze zijn van uitzonderlijk belang voor een Vlaams project. Men heeft niet gezocht naar een antwoord, dat hoefde ook niet, maar het lijkt mij wel onjuist dat hierbij een belangrijke ingreep vanwege de Vlaamse overheid wordt vooropgesteld. Dat kan echter niet steunen op een ruime consensus. De overheidsinmenging is te groot. Ik heb bijvoorbeeld mijn bedenkingen bij het feit dat het de overheid is die inzake culturele aangelegenheden moet waken over de culturele kwaliteit.

Ten derde, in Vlaanderen zijn er twee bewegingen in ontwikkeling. In Vlaanderen zijn twee duidelijke tendenzen waarneembaar. Er is de politieke wil om een centralistisch Vlaanderen uit te bouwen, die gepaard gaat met een te verregaande overheidsoptelling. Er is de — daarbij horende — keizer-koster-mentaliteit. Zij bestaat. Een andere beweging is die van de nog altijd bestaande middeleeuwen in Vlaanderen, namelijk

het krenterige provincialisme en het subregionalisme uit het Vlaanderen van de graafschappen en het Vlaanderen van de eindeloze versnipperingen. Voor beide bewegingen valt wel wat maar niet veel te zeggen, veel meer is te zeggen over een gezonde synthese tussen beide. Mijnheer Geyssels, dit is wezenlijk voor de Vlaamse eigenheid waaraan ik zeer gehecht ben. Wij verschillen op dat punt wellicht van mening, maar ik beschouw de Vlaamse eigenheid als een belangrijk gegeven in het opzetten van een Vlaams project. Dit heeft ook alles te maken met een goed Vlaams bestuur, een Vlaamse gezag. Raymond Barre zei het volgende : Instellingen zijn er om van te houden.

Dat is misschien wel de grootste uitdaging voor het Vlaamse volk dat nooit erg gezagsgetrouw is geweest en ook nooit de ambitie heeft getoond om een goed bestuur te organiseren.

Vervolgens wil ik nog even de verhouding stad en land in de kijker zetten en dan vooral in de zin van de gevolgen die zij meebrengt op het vlak van ruimtelijke ordening, mobiliteit, ontwikkelingen in de huisvestingssector. Daarbij stel ik een aantal storende tegenstrijdigheden vast. Enerzijds zegt men dat de groei van de steden stagneert terwijl men iets verder beweert dat de dominantie van de grote steden nog zal toemen. Het is hoe dan ook jammer dat het essentiële gegeven stad-land en de verhouding daartussen niet wordt uitgewerkt want de geopolitiek is zeer belangrijk. Men heeft het daar over en noemt Vlaanderen trouwens een soort Europese Westhoek, onze troeven in een Europees perspectief zouden dan ook extra uit de verf moeten komen.

Verder wordt aan de plaats van Vlaanderen in de wereld evenmin een apart hoofdstuk besteed. Dit is op zich niet nodig, maar men mag dit aspect niet vergeten. De prioriteit moet in elk geval uitgaan naar Vlaanderen in Europa. De tekst kon heel wat duidelijker, ook wat betreft de verhouding ten opzichte van Nederland en de Benelux bijvoorbeeld, of in verband met de Taalunie en Frans-

Suykerbuyk

Vlaanderen, maar goed. Het is belangrijker even stil te staan bij het aandeel van Vlaanderen binnen Europa. Het concept van de **cultuurregio's** is uitermate belangrijk omdat het een nieuwe benadering is die voor Vlaanderen én Europa geldt. U zal ongetwijfeld ook hebben ervaren dat het binnen Europa wel wordt gewaardeerd en dat het zodoende meer kwaliteiten kan bieden dan wij hier vandaag schijnen te denken.

De rol van Vlaanderen in de Europese instellingen, de plaats van de Europese regio's wordt niet besproken. Nu weet ik dat wij een discussie kunnen aangaan over de regio in de zin van een ondergeschikt bestuur, van een instelling op het niveau van de nation-état, maar dat bedoel ik niet. In alle lidstaten van Europa waar andere verdelingen gelden dan enkel provincies en graafschappen kwam het onderwerp ter sprake. Als men een project wil opzetten waarin de huidige lidstaten voor altijd de enige componenten van de EG en de Raad van Europa moeten uitmaken, dan moet men dit ook duidelijk zeggen. Ik heb de indruk dat het project Vlaanderen-Europa een andere richting uit wil. De band tussen Vlaanderen en Europa lijkt mij belangrijk genoeg om dit verder uit te diepen. U, als minister-president, wees zoëven op de gradatie van gemeentelijk naar Europees niveau via de **overgangsniveaus** van België en de provincies. Dit goede project moet ook goed worden uitgewerkt, vooral als wij met Vlaanderen de Europese ontwikkelingen willen volgen en effectief mee-maken.

Met betrekking tot de buitenlandse politiek, lijkt dit project het probleem van de volksverhuizingen, die al enkele jaren een feit zijn, niet aan de Vlaamse realiteit te willen toetsen. Dit is niet goed. Wij moeten de moed hebben een fundamenteel debat te voeren over de tegenstelling tussen integratie en multiculturele samenleving in Vlaanderen. Alleen dan kunnen wij er definitief over beslissen hoe wij dit wereldwijde probleem zullen aanpakken. Tenzij er natuurlijk mensen zijn die elke soort nationalisme over dezelfde kam willen scheren.

Ik had de indruk dat collega Geysels dit probeerde toen hij nogal **afstandelijk** sprak over de eigenheid, een begrip dat vaak samen met openheid moet worden vernoemd. Welnu, alle nationalismen in Europa op één lijn plaatsen is intellectueel niet eerlijk. In een samenleving zijn er ook nog de volksverbondenheid en de concentrische kringen van de kleinere gemeenschappen die uitdeinen. Dit staat volledig los van het nationalisme. Het zou dan ook goed zijn hier een debat te voeren over het mondiale gebeuren van de volksverhuizingen, ook al behoren sommige zaken niet tot onze bevoegdheid.

Het toekomstproject leert ons dat Vlaanderen met de bestaande instellingen reeds over een zeer belangrijk instrumentarium beschikt om een politiek beleid te voeren. Een aantal bevoegdheden ontbreken nog, maar hierin zal in de toekomst verandering komen. Zolang bepaalde elementen federaal blijven, is het bijvoorbeeld onmogelijk de problemen van de mobiliteit en het vervolgingsbeleid ernstig aan te pakken. Enkele jaren geleden werd gesteld dat er in de Vlaamse Raad niet kon worden gesproken over de fusies en de grenscorrecties, aangezien de nationale regering hiervoor bevoegd was. Vandaag brengt een regeringslid van Vlaanderen dit wel ter sprake. Kortom, de feitelijke evolutie gaat sneller dan datgene wat in rechtsartikelen is vastgelegd.

De economie wordt in dit project enigszins verwaarloosd. De markteconomie wordt door zoveel sociale, **écologische** en culturele normen gecorrigeerd dat de vraag rijst of ze nog marktconform kan blijven. Ook daaraan moet de nodige aandacht worden besteed. Over de **KMO-bedrijfsstructuren** zijn er weliswaar interessante gedachten ontwikkeld.

De vaststellingen in het hoofdstuk werkend Vlaanderen zijn zeer realistisch, maar een aantal zaken zijn al te vaak herhaald. Als bijvoorbeeld nog maar eens wordt gesproken over de vereenvoudiging van de administratieve procedures en het invoeren van een één-dossier-loket, rijst de vraag wanneer deze projecten eindelijk zullen worden gerealiseerd.

Bij het zogenaamde middenveld komen vanzelfsprekend de zuilen ter sprake. Er wordt voor gepleit om de vredesbeweging, de derde-wereldbeweging en de milieubeweging institutioneel bij de overheidsverantwoordelijkheid te betrekken. Hierbij rijzen echter vragen. Het zogenaamde gestructureerde overleg wordt steeds moeilijker door de schaduw van de onoverzichtelijkheid. Hieraan moet zeker de nodige aandacht worden besteed. Er zijn een groot aantal instellingen die op hun beurt allemaal advies geven. Dit advies wordt niet rechtstreeks naar de politieke instanties verzonden, het wordt eerst nog naar twee of drie andere instellingen verzonden. Hiervoor moet een oplossing worden gevonden. Hoe meer structuren, hoe minder democraten.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Suykerbuyk, één van de kernpunten in het democratische Vlaanderen is dat wij discussie willen openen met betrekking tot de plaats en de zin van het overleg. Het moet echter gaan om de essentiële zaken. Om dit te kunnen realiseren, kiest de Vlaamse regering voor een noodzakelijke beperking van deze betrokkenheid tot de basisopties op een doorzichtige, gestructureerde manier. Op dit vlak zijn wij dus op de goede weg.

De voorzitter : De heer Suykerbuyk heeft het woord.

De heer H. Suykerbuyk : Ik ben blij dat deze opmerking mij de mogelijkheid geeft te onderstrepen dat het belangrijk is niet te veel tussenbewegingen te hebben om te komen tot een daarom nog niet pure, maar ordentelijke democratie.

Er is het enorme probleem van welzijn en geluk dat ver uitstijgt boven elk politiek project. Het is bijna onmogelijk daarover een maatschappelijke opvatting, een opvatting die beleefd wordt, te hebben. Men stelt enerzijds dat algemene elementen aanwezig moeten zijn om het welzijn te garanderen, anderzijds heeft dit vanzelfsprekend niet tot gevolg dat

Suykerbuyk

de overheid moet instaan voor ieders persoonlijk welzijn, ieders persoonlijk geluk. Men moet ook in deze sector waarschuwen voor al te hoge verwachtingen. Terecht zegt men iets verder in de tekst dat niet iedere zorgvraag kan worden beantwoord. Dat is een moedige opmerking in een wereld waarin men helaas heel dikwijls vanuit een spontane, gewilde of ongewilde, manier op elke zorgvraag een antwoord wil geven, ook al heeft men daartoe de middelen niet. Ik wil dit onderstrepen omdat het goed is dat men duidelijke taal spreekt, ook wat betreft het verdelen van de verantwoordelijkheden. Terecht zegt men, maar de sociale zekerheid is nog een federale zaak, dat de onpersoonlijk ke solidariteit elk inidividueel solidariteitsgevoel wegneemt. Dat is een belangrijke opmerking omdat ze een licht werpt op een aantal onmogelijkheden van een te voeren politiek beleid. Als het gaat over welzijn en geluk, is de Vlaming zorgzaam voor zichzelf en voor zijn omgeving. Dat heeft de geschiedenis geleerd. In Vlaanderen bestaat geen my home is my castle-mentaliteit. Als er één sector is waar men echter heel veel moet nadenken en overleggen vooraleer iets naar de toekomst te projecteren, dan is het in de sector van diegenen die onze zorgen behoeven.

Dit project moet uitmonden in de oproep tot een gesprek zonder veel uitgangspunten met allen, met zovelen mogelijk. Er zijn veel Vlamingen die iets willen maken van hun land zonder dat men moet vrezen voor partijpolitieke obstructie. Men zal daarin trouwens maar slagen als men partijpolitieke opstellingen en partijpolitieke programma's overstijgt en iedereen kansen geeft om Vlaanderen mee te kunnen maken. Men moet in Vlaanderen ook eens proberen af te stappen van het grote en het eigen gelijk. De Vlaamse beweging, die traditioneel een politieke vleugel had, zegt deze vandaag niet meer te hebben. Juist of niet, vast staat dat het brede gamma van traditoneel Vlaamse verenigingen, waarvan ik hoop dat ze nog heel veel Vlamingen vertegenwoordigen, de kans moet krijgen om mee te spreken.

Ik eindig met te zeggen wat een strategie zou kunnen zijn : het project heeft aangetoond dat vele middelen om een Vlaams totaalbeleid te voeren op het moment nog ontbreken, omdat de federale instellingen die hebben. Maar ik heb dit al enigszins gerelativeerd toen ik het had over de grenscorrecties en de fusies van gemeenten, om aan te tonen dat de feiten op de wetteksten vooruit lopen. De strategie moet in ieder geval bestaan in het maximaal aanwenden van de eigen bevoegdheden en als uitgangspunt nemen dat er gelijkwaardigheid is inzake overleg en samenwerking met de federale staat. Wanneer de staatshervorming eindelijk zal zijn gerealiseerd, zal men nog altijd de plicht hebben ook vanuit deze Vlaamse gemeenschap, deze Vlaamse Raad, deze Vlaamse regering, de federale hypotheek die wegen op bepaalde Vlaamse beleidsterreinen, weg te nemen.

Ik heb het reeds herhaalde malen gezegd en ik zeg het nog eens, het instellen van een federale garde om na te gaan in welke overdreven mate Wallonië de mogelijkheden van de federale staat gebruikt, behoort bij de strategie om uit te kunnen voeren wat men wil. De strategie tegenover de federale staat zal, na de goedkeuring van het Sint-Michielsakkoord, een andere strategie zijn dan in het verleden. Hoeveel anders, dat is het voorwerp van het te voeren overleg en de vast te stellen strategie. Men moet ook in Vlaanderen tot een minimale consensus komen. Wanneer collega Geysels van een ethisch en een democratisch minimum spreekt, sluit dat daar enigszins bij aan.

Ik geloof overtuigd dat wij niet in een broederschap leven waar men over alles en nog wat een eigen mening moet of kan hebben. Een minimale consensus heeft ook te maken met de rol van de overheid. Hoeveel overheid is een dwingende vraag in een Vlaanderen waar velen, niet alleen de rijken, op hun vrijheid zijn gesteld.

Sommigen schrikt het begrip ethisch reveil af. Men moet minstens aanvaarden, ook al is de ethiek van de ene niet de ethiek van de andere, dat

de ethiek het uitgangspunt moet zijn voor de Vlaamse mens in de Vlaamse Gemeenschap. (**Applaus bij de CVP en bij de VU**)

— **De heer Olivier, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.**

De voorzitter : De heer Dierickx heeft het woord.

De heer L. Dierickx (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, heren ministers, collega's, dit debat heeft volgens mij zeker zijn belang. Het is volgens mij een debat dat men in heel wat naties zou moeten voeren. Het is trouwens voor ons ook een reden voor fierheid dat wij over deze problemen in het parlement zelf debatteren.

Het is opmerkelijk dat wij hier durven discussiëren over uitgangspunten van het politieke, nationale en staatkundige denken als identiteit, nationale identiteit, eigenheid, nationale eigenheid en diversiteit. De afstandelijke manier waarop wij dit debat voeren en de kritische houding waarmee wij deze problemen benaderen, zijn bijzonder opmerkenswaardig. Ik zou willen dat de Basken, de Catalanen, de Ieren, de Serviërs, de Kroaten, de Slovenen, de Duitsers en de Oostenrijkers die nog steeds worstelen met hun Vergangenheit — ook eens zouden nadenken over wat nationale identiteit nu eigenlijk is.

In welke mate mogen we die begrippen gebruiken in het literaire en het algemeen culturele discours, en hoezeer moeten we oppassen als we ze gebruiken in het politieke debat ? Ministers die dergelijke begrippen gebruiken in hun teksten hebben een verdienste omdat ze het debat hebben uitgelokt. Mijnheer Lauwers en ook mijn vriend Jos Geysels hebben op hun beurt de verdienste dat zij er onmiddellijk hebben op ingespeeld.

De heer R. Van Hooland : Collega, als ik u goed begrijp mag ik toch stellen dat het een geluk is dat dit land zo vlug is gefederaliseerd.

De heer L. Dierickx : Collega, dat heeft daar hoegenaamd niks mee te maken !

De heer R. Van Hooland : Dan heb ik u gehoord, maar niet begrepen.

De heer L. Dierickx : Ik zou het even willen hebben over het hoofdstuk Werkend Vlaanderen, het hoofdstuk betreffende de cultuur en ten slotte over de democratie.

Het hoofdstuk Werkend Vlaanderen wekt de indruk dat we het probleem zullen oplossen als we allemaal maar heel flink en dapper worden. Als we een beetje competitiever worden, een beetje meer denken aan de verankering van het economische weefsel, en onze industrie en KMO's structureel een beetje versterken dan zal alles wel goed aflopen. Ook de volgende zinnen uit het boek Vlaanderen 2002 verdienen onze aandacht. Ik citeer : De versterking van de culturele onderbouw van onze economie is prioritair. Omgekeerd is economische beslissingsmacht nodig om de Vlaamse culturele eigenheid te bewaren. Einde citaat. Deze twee volzinnen staan inderdaad in dit document en dit is geen document van een literair clubje, maar de tekst van een regering. Ze zijn inhoudsloos en zelf gevaarlijk.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : U moet deze zinnen in de juiste context bekijken.

Als we begrippen gebruiken dan moeten we er volgens u voor zorgen dat we ze in een culturele discussie niet automatisch transponeren in de kern van de beleidsdiscussie. Wat mij treft is dat een aantal Franse industriëlen dit zo neerschrijven en dat ook de discussie in Nederland eigenlijk zonder enige stoornis verloopt. Hebben wij soms niet een beetje te kampen met overgevoeligheid wanneer het ook maar enigszins over een stukje eigenheid gaat ? Ik deel echter uw mening als u zegt dat begrippen een andere draagwijdte kunnen krijgen wanneer ze in een politiek beleidskader worden geplaatst.

De voorzitter : De heer Dierickx heeft het woord.

De heer L. Dierickx : Ik wil enkel

herhalen dat de band die het project legt tussen de economie en de cultuur nogal raar overkomt en wat nader gepreciseerd zou moeten worden. Toen ik dit hoofdstuk gelezen heb, moest ik terugdenken aan het boek Bron en horizon van Marc Eyskens waarin hij het klaarspeelt een verband te leggen tussen de economische groei en religiositeit.

Wij moeten in dit Vlaamse parlement durven zeggen dat dit slordige taal is.

Ik ben van mening dat het niet volstaat te zeggen dat Vlaanderen het iets beter doet dan Wallonië wanneer wij over werkloosheid spreken ! Wij moeten de fundamentele oorzaken van de Westeuropese werkloosheid proberen te achterhalen. Wij moeten durven spreken over de gevolgen van de re-localisatie van de economie in Europa en in de wereld. Wij moeten durven spreken over de onafwendbare gevolgen van de rationalisatie en de automatisering. Wij moeten niet enkel durven spreken over de mogelijke opbrengsten van de privatisering in de Westerse economie, maar ook over de minder gunstige verwachtingen in verband met de privatisering in de gewezen Oosteuropese volksrepublieken. Kortom, het hoofdstuk over de werkloosheid is te simplistisch van aard !

Ik wil ook wat dieper ingaan op het hoofdstuk over de cultuur. Mijnheer de minister-president, u heeft gezegd dat de politiek mag streven naar herkenbaarheid. Ik kan uw mening enkel maar bijtreden.

Wij mogen ons nog meer inzetten om de culturele en de artistieke activiteit in dit land te valoriseren. Ik pleit voor een nog grotere uitstralingskracht van Vlaamse cultuurleven. Het ontbreekt ons nog dikwijls aan voldoende fierheid. Onze leiders zijn nog te vaak enkel maar politieke leiders en onvoldoende culturele leiders. Zij identificeren zich op onvoldoende wijze met het artistieke en culturele leven in Vlaanderen. Het toneelleven in Antwerpen is rijk en interessant maar komt niet op televisie. Men zou deze situatie kunnen verhelpen.

Identiteit is een waarde. Elke mens

streeft naar identiteit. Niemand van ons, ook groepen niet, willen niemand zijn. In onze Westeuropese culturen streven wij naar bevrediging van onze zijnsdrang. Wanneer de zijnsdrang van het individu en de familie naar de gemeenschap of naar het volk overgeheveld wordt, kan dit ofwel een heilzame invloed hebben ofwel voor nefaste gevolgen zorgen. De identiteit waar de mens naar streeft is een werkelijk streven, maar de identiteit zelf is niet te definiëren.

Streven naar identiteit is niet gevaarlijk. Dit streven wordt wel gevaarlijk wanneer nationale identiteit als norm gehanteerd wordt bij de politieke besluitvorming. Op dat ogenblik neemt men een beslissing niet uit sociaal-economische of ecologische overwegingen maar omdat ze nationaal is.

De Vlamingen moeten de moed hebben te zeggen dat de discussie over diversiteit en identiteit kan leiden tot het verlangen de Sociale Zekerheid geheel of gedeeltelijk te federaliseren. Deze discussie leidt in andere delen van Europa tot moord en doodslag.

Er wordt steeds uitgegaan van dezelfde premissen. Wij Belgen, een vriendelijk volk, vragen splitsing en de regionalisering. Uitgaande van dezelfde ideeën, leidt dit in andere landen tot uitpattingen en geweld. Ik meen dan ook dat wij er goed aan doen, deze problemen niet alleen in een colloquium maar ook in het parlement te bespreken.

Mijnheer de voorzitter, ik wil ook even blijven stilstaan bij het begrip democratie. Het hoofdstuk dat in Vlaanderen-Europa 2002 aan dit thema is besteed, zou aan een systematische tekstkritiek moeten worden onderworpen. Ik citeer een paar voorbeelden.

Er wordt gesproken over het democratisch deficit dat in Vlaanderen dreigt te ontstaan ; er is sprake van een vertrouwenscrisis, van een gebrek aan samenwerking, van een gebrek aan betrokkenheid van de Vlamingen. Hierbij wil ik opmerken dat het streven naar samenwerking en het betrekken van de bevolking bij

Dierickx

het beleid, niet typisch is voor de democratie maar een streven dat ook in ondemocratische regimes voorkomt.

In het hoofdstuk Echte democratie verwacht de lezer dé definitie van dit begrip. Er wordt echter geen poging ondernomen om dit begrip nader te omschrijven. Er wordt alleen gezegd dat de instellingen moeten worden gemoderniseerd en efficiënter gemaakt. Efficiëntie kan mogelijks iets te maken hebben met democratie, maar is geen democratie.

Verder in datzelfde hoofdstukje gaat het nog over regionalisering, zelfs over de omkeerbare solidariteit tussen personen en gemeenschappen. Alsof dit iets te maken heeft met democratie ! In hetzelfde hoofdstuk is er ook sprake van de transfers in de sociale zekerheid, over de ongerechtvaardigde overhevelingen naar Wallonië en over de macht van de Vlaamse Gemeenschap die zou moeten worden uitgebreid.

In het volgende hoofdstuk heeft men het over overleg- en adviesorganen, die moeten worden herleid tot een beperkt, functioneel, efficiënt overleg- en adviesstelsel. Er wordt wel gezegd : Wie deelneemt aan het overleg kan niet tegelijk beslissen. Iedereen zal toegeven dat dit een belangrijke precisering is, maar iets verder lezen wij dan, ik citeer De overlegdemocratie is aan een evaluatie en aan herwaardering toe. Voor de overlegpartners, waarvan de verantwoordelijkheid scherper moet worden omljnd, geldt de regel : Mee beslissen betekent mee verantwoordelijk zijn. Einde citaat. Het gaat hier niet over democratische instellingen maar over overlegorganen.

Verder lees ik nog de volgende zin, ik citeer : De beslotenheid van de overleg- en adviesorganen moet worden doorbroken door het systematisch houden van hoorzittingen of door verschillende adviesorganen rond eenzelfde thema te doen samenwerken en ook door de doorzichtigheid en de interne democratie van alle betrokken organisaties te verbeteren. Einde citaat.

Collega's, verontschuldigd mij, maar mijns inziens heeft dit alles niets te maken met het wezen van de democratie. De adviesorganen beter organiseren en ze samenvoegen, klinkt allemaal bijzonder mooi, maar scheidt verwarring in de geesten.

Ik lees nog een zin : Het algemeen belang overstijgt de vele deelbelangen en moet naast de overlegdemocratie ook gevoed worden vanuit andere kanalen : via hoorzittingen, lokale referenda, ombudsdiensten en maatschappelijke debatten, maar ook via de eigen beleidsvisie van meerderheid en oppositie. Einde citaat. Dit laatste kunnen wij aanvaarden, maar verder wordt hier allereerst door elkaar gehaald.

De voorzitter : Mijnheer Dierickx, mag ik u vragen uw betoog af te ronden aangezien een ander lid van uw fractie nog het woord zal voeren.

Er werd u reeds extra-sprektijd toegekend ingevolge de onderbrekingen van uw fractieleider.

De heer L. Dierickx : Uit het hoofdstuk betreffende de gemeenten wil ik enkel volgende zin citeren : In het zoeken naar oplossingen voor specifieke beleidsopties blijft het verenigen van gemeenten, al dan niet met inbreng van de privésector, een democratisch instrument. Einde citaat. Indien de gemengde intercommunales nu ook democratische instrumenten worden genoemd, dan gaat de tekst van de regering toch wel zeer v6r.

In verband met de provincie wordt vermeld : De provincies zullen over toegewezen bevoegdheden en middelen dienen te beschikken zonder eigen fiscale bevoegdheid. Zij kunnen eveneens een administratieve schakel vormen tussen gemeenschap en gemeente. Einde citaat. Moet de provinciale democratie worden uitgeschakeld ?

Mijnheer de voorzitter, een democratische instelling is geen adviesorgaan, geen overlegorgaan, geen parastatale, geen paraprovinciale, geen samenwerkingsstructuur. Provinciale vzw's, GOM's, intercommunales —

gemengde of zuivere — interministeriële conferenties zijn geen democratische instellingen. Een democratische instelling is een besluitvormingsorgaan waarin op geregelde tijdstippen niet alleen ideeën, maar ook de dragers ervan, kunnen worden gekozen en gesanctioneerd. Dat betekent dat in een democratische instelling de gezagsdragers kunnen worden vervangen. In Vlaanderen 2002 wordt met geen woord gerept over de controlemogelijkheid van de burger door middel van zijn stemrecht.

In democratie volstaat het niet personen te verkiezen, ze moeten ook dragers van ideeën zijn. In het Europees Parlement of in de ondernemingsraden zijn de verkozenen geen echte dragers van beleidsideeën. Evenmin is er democratie als personen niet worden verkozen, maar aangesteld die wel ideeën kunnen realiseren namelijk in advies- of beslissingsorganen. De confusie op dat vlak moet worden weggewerkt.

De Groenen zijn van oordeel dat de provincies nog een democratische rol kunnen vervullen omdat zij, in tegenstelling tot de andere structuren, nog steeds beschikken over een rechtstreeks verkozen lichaam waarin, ideeën kunnen worden uitgewisseld en beslissingen genomen.

Tot slot wens ik nog te zeggen dat ik, in het boek niet ontwaar wat we nochtans mochten verwachten, met name een christendemocratische geest. Eigenlijk vind ik er al evenmin een sociaal-democratische of socialistische geest in terug. Naar mijn mening domineert vooral het Vlaams-nationalisme. Inderdaad, ik herken eerder de geest van de heren Schiltz en Sauwens dan van vooraanstaande christendemocraten of sociaal-democraten.

Collega's, nationalisme kan soms heilzaam zijn gedurende bepaalde periodes voor bepaalde groepen, maar nationalisme is in zijn eindeffect noodlottig voor de mensheid.

Vlaanderen 2002 is te weinig socialistisch, te weinig christendemocratisch en uiteraard te weinig ecologisch. De Vlaams-nationalistische stempel

Dierickx

komt daarentegen wel degelijk tot uiting. De universalistisch denkenden onder ons moeten zich hierover bezinnen en uitmaken waar zij zich onderscheiden van deze denkwijze.

De voorzitter : De heer Lisabeth heeft het woord.

De heer C. Lisabeth (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw en heren ministers, waarde collega's, ik weet absoluut niet waarop de laatste spreker zijn eindconclusie baseert. Hij heeft geen enkele verduidelijking gegeven, hoewel hij dat beter vooraf had gedaan.

In het project Vlaanderen-Europa 2002 wordt zeer regelmatig over een meerwaarde gesproken. De meerwaarde die het project en dit debat ongetwijfeld bieden is dat — voor wie er de moeite wil voor opbrengen — ze aanzetten tot nadenken op langere termijn. De deelnemers aan het debat worden verplicht op de verschillende beleidsterreinen de knelpunten van de toekomst in te schatten en terzake een aantal maatschappelijke keuzen te maken. Dit mag evenwel niet vrijblijvend zijn, het moet ook worden omgezet in een aantal concrete actieplannen. Dit gebeurt mijns inziens nog te weinig. De aan het einde van elk hoofdstuk naar voren geschoven acties en middelen blijven in sommige onderdelen nog te veel hangen bij wat vandaag als beleidsactie actueel is. Dit is het geval voor het hoofdstuk economie en tewerkstelling, maar ook voor andere thema's. Ik ga er evenwel van uit dat in de in het project aangekondigde meerjarenplannen een aantal actiemiddelen meer zullen worden gespecificeerd en geconcretiseerd.

Na deze inleidende beschouwingen ga ik verder met spoor drie, een werkend Vlaanderen, dat vooral de toekomstvisie inzake economie en tewerkstelling behandelt. Ik zal dit evenwel uitbreiden naar ecologie en welzijn toe, omdat ik ervan overtuigd ben dat op langere termijn de samenhang tussen economie, ecologie en tewerkstelling en tussen economie, tewerkstelling en welzijn steeds ac-

tueler zal worden. De toekomstige problematiek in verband met deze beleidsterreinen en hun onderlinge samenhang zal in hoofdzaak worden bepaald door een aantal ontwikkelingen die zich nu reeds aftekenen. Deze ontwikkelingen zijn gebaseerd op een vijftal vaststellingen en uitgangspunten.

Ten eerste, is er de vergrijzing van de bevolking, die op langere termijn uitmondt in een daling van het aantal actieven en een scherpe toename van de groep op niet-actieve leeftijd. De afhankelijkheidsgraad zal dus nog sterk toenemen.

Ten tweede, komt er op economisch vlak een toenemende concurrentie, in eerste instantie van een aantal Oost Aziatische landen en later ook van Oost-Europa.

Ten derde, is er een verder doorgedreven technologische evolutie en een hiermee samenhangende productiviteitsstijging.

Ten vierde, is er de toenemende druk op het leefmilieu, niet alleen hier, maar vooral ook in Oost-Europa en een aantal nieuwe industrialiserende landen.

Ten vijfde, neemt de mobiliteitsdruk toe en stijgt het energieverbruik.

De onderlinge invloed en samenhang van sommige van deze vaststellingen en uitgangspunten geven aanleiding tot een reeks uitdagingen die niet mogen worden onderschat. Deze uitdagingen zullen een aantal beleidsaanpassingen op Vlaams, nationaal en vooral ook op Europees niveau noodzakelijk maken. Zeker in een open economie zoals de onze, werkend binnen een beperkte ruimte en met de ons bekende budgettaire restricties, zullen deze uitdagingen ons dwingen een aantal duidelijke maatschappelijke keuzen te maken. Vele van deze uitdagingen worden in het project Vlaanderen-Europa 2002 onderkend. Andere worden soms nog onderschat. Als bijdrage aan dit debat en om de te maken maatschappelijke keuzen te verscherpen, blijf ik even stilstaan bij enkele uitdagingen, die zich situeren in de relatie

economie, ecologie en tewerkstelling.

Ik ga akkoord met een aantal vooropgestelde doelstellingen acties en middelen uit het hoofdstuk Een leefbaar Vlaanderen, die gericht zijn op een duurzame ontwikkeling. Deze doelstellingen moeten in de eerste plaats ook gelden voor onze economische bedrijvigheid, die zich daarom zal moeten schikken naar een aantal actiemiddelen en dat zal geld kosten. Dit kan in een competitief systeem op het eerste gezicht concurrentieel nadelig lijken en dus botsen met een aantal doelstellingen, bijvoorbeeld inzake tewerkstelling. In sommige concrete gevallen zal dit wellicht ook zo zijn.

Nochtans zal op termijn, gezien de toenemende milieudruk, een ecologisch bijgestuurde economie eerder een concurrentieel voordeel inhouden en zelfs werkgelegenheid creëren. Het is daarom belangrijk dat in een economisch beleid onze bedrijven worden gestimuleerd om te investeren in milieuzorg en energiebesparing.

Door in het document te pleiten voor een ecologisch gecorrigeerde markteconomie onderkennen de auteurs ongetwijfeld de problematiek. Maar ik mis voor een deel de middelen en de actieplannen ter verwezenlijking van deze doelstelling, althans in het hoofdstuk Economie.

Het ontbreekt voorts ook aan een milieu-banenstrategie, zoals door de EG-Commissie naar voren werd geschoven, waarbij de strijd tegen de werkloosheid gekoppeld wordt aan een strenger milieubeleid, onder meer via gerichte milieuinvesteringen. Het aandeel dat men als regio in de markt van de milieutechnologie kan veroveren, staat nu op het spel. Vergeten wij daarbij niet dat de markt van milieugoederen en -diensten volgens schattingen van de OESO tegen 2000 meer dan 10.000 miljard frank zal bedragen, markt die nog groter wordt wanneer men het vroegere Oostblok en een aantal ontwikkelingslanden erbij telt. Wil men daarvan zijn deel hebben en dus ook profiteren van de werkgelegenheids-

Lisabeth

creatie, dan moet de overheid, samen met de industrie, vanaf nu haar strategie en actiemiddelen daarop richten en het onderzoek en de ontwikkeling ervan bevorderen.

Ik kom nu tot mijn beschouwingen inzake de relatie economie, werkgelegenheid en welzijn. Ik herinner ter zake kort aan enkele vaststellingen en uitgangspunten, problemen waarmee wij nu en zeker in de toekomst zullen moeten afrekenen : de vergrijzing van de bevolking, de toenemende concurrentie op economisch vlak en een sterker doorgedreven technologische evolutie en **productiviteitsstijging**.

De gevolgen voor de werkgelegenheid laten zich raden. De economische groei zal alsmaar minder werkloosheid opslorpen en de technologische evolutie vereist alsmaar meer kwalificaties van de werknemer. Bovendien rijst er, indien de vaste relatie tussen inkomen en arbeid strak wordt gehandhaafd, voor bepaalde groepen een alsmaar toenemend inkomen- en welzijnsprobleem. Zo zullen vooral de laaggeschoolden steeds meer worden gemarginaliseerd.

Via arbeidsmarktgerichte opleidingen, begeleiding en actieve bemiddeling kan daar wellicht nog aan worden geschaafd. Toch vrees ik dat de discrepantie tussen vraag en aanbod inzake laaggeschoolde arbeid zal groeien en dat deze problematiek wordt onderschat. De ontwikkeling van een sociale economie kan hen mogelijk nog perspectieven op werkgelegenheid bieden. Immers, heel wat maatschappelijke behoeften van een vergrijzende bevolking blijven onvoldaan. De inschakeling van deze laaggeschoolden kan daarbij dus nuttig en zinvol zijn. De vraag evenwel luidt of hieruit voldoende projecten kunnen ontstaan die **zelfbedruipend** worden, zoals een van de krachtlijnen eist.

Een andere problematiek die, zo vrees ik, gedeeltelijk wordt onderschat, is die van de uitbouw en vooral van de financiering van de welzijnssector en de zorgverlening.

In het project wordt vanuit een terechte bekommernis in het hoofdstuk leefbaar Vlaanderen gepleit voor de universaliteit van de sociale en welzijnstranfers, zij het dat men daarbij voorziet in het inbouwen van een selectiviteit en vooropstelt dat alles op een grotere doelmatigheid moet worden gericht.

In werkend Vlaanderen daarentegen wordt evenzeer en terecht geopteerd voor een social-profit-economie, waarbij de gezondheids- en welzijnssector als een social-profit-sector zouden worden erkend, waarin het de moeite loont van te investeren.

Mijns inziens zijn beide doelstellingen edel. Maar, rekening houdend met de toenemende zorgenbehoeften, rijst de vraag inzake het financieel draagvlak. Bovendien ligt deze problematiek enerzijds op het vlak van de federale bevoegdheden — ik denk aan sociale zekerheid, volksgezondheid — en anderzijds op het vlak van de gemeenschapsbevoegdheden.

Globaal beschouwd, zal er in eerste instantie een voldoende ruim economisch draagvlak moeten aanwezig zijn om een voldoende financiering te waarborgen.

Vervolgens zal dit economisch draagvlak voldoende moeten afgeroomd worden voor het uitbouwen van de vooropgestelde solidariteit en van de social-profit-sector.

Bovendien zal er ongetwijfeld voor dit laatste ook een voldoende overdracht van federale middelen moeten gebeuren, zoniet zullen de verschuivingen in andere sectoren wellicht hun sporen nalaten. Wetende met welke moeilijkheden deze sector nu reeds te kampen heeft, kan het niet anders dat daarvoor nieuwe middelen zullen moeten worden aangeboord.

Indien ik echter de middelen en acties voor een zorgzaam Vlaanderen in ogenschouw neem, heb ik enigszins de indruk dat men dit dilemma deels onderschat.

Ten slotte kom ik tot wat ook in het hoofdstuk Economie naar voren werd gebracht, namelijk de krachtlij-

nen inzake verankering en versterking van het economisch weefsel.

Ik kan een aantal daarin gestelde punten aanvaarden, onder meer wanneer gepleit wordt om de beslissingscentra in Vlaanderen te houden, zeker inzake een aantal nutsectoren, zoals water, electriciteit en dergelijke.

Zoals gesteld, lijkt in deze sectoren privatisering niet te leiden tot meer concurrentie, betere kwaliteit of efficiëntere dienstverlening, maar tot het verschuiven van een overheids- of gemengd monopolie naar een buitenlands privé-monopolie.

In een aantal van die nutsectoren zijn deze bewegingen aan de gang. Ik denk in het bijzonder aan de sector van het water, dat in ieder geval en ook op langere termijn een **basisbehoefte** is en blijft.

Wanneer hier een aantal zaken worden vooropgesteld, meen ik dat het ook vandaag in het concreet beleid mogelijk moet gemaakt worden dat die nutsectoren niet alleen verankerd worden, maar ook in openbare handen blijven.

In die zin stoort het mij enigszins dat in de Vlaamse Executieve, waar de bevoegdheden ter zake wel enigszins gespreid zijn, er al door de minister van Binnenlandse Aangelegenheden, onder meer een aantal toegevingen werden gedaan teneinde die **nutsectoren** gedeeltelijk in private en gedeeltelijk als monopolie in handen van de privé-sector te geven.

Ik meen dat, indien men hier een aantal beleidskrachtlijnen voor de langere termijn vooropstelt, dat zij ook vandaag al in het beleid zouden moeten geïmplementeerd worden.

Mijnheer de voorzitter, collega's, dit waren een aantal bedenkingen bij dit project.

De voorzitter : De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, wanneer er een debat wordt

Van Grembergen

georganiseerd, zouden dezelfde volksvertegenwoordigers gedurende het hele debat aanwezig moeten blijven, zodat er zou kunnen worden ingespeeld op wat wordt gezegd, want woord vraagt wederwoord. Het probleem is dat men vaak naar hier komt met een voorbereide tekst, die tekst naar voren brengt en dan in het ijle verdwijnt.

Het debat van vandaag getuigt van een grote onbevangenheid. **Wat men** ook moge zeggen of beweren over de zogenaamde bijbel, de wijze waarop de verschillende fracties, én van de meerderheid, én van de oppositie, hebben gesproken over deze tekst, bewijst dat het geen bijbeltekst of een eenheidsworst is, maar een niet afgewerkt verhaal waaraan nog verder kan worden geschreven.

Vandaag wordt in dit Vlaamse parlement gedebatteerd als in de Nederlandse Tweede Kamer, op een volwassen wijze, zonder vooroordelen en met oog op het verbeteren van de tekst.

Eerst enkele opmerkingen op toespraken van collega's.

Een fractie heeft verklaard dat de tekst te veel rechten formuleert. Maar toen de betrokkene deze overtuigende rechten opsomde, was ik aan mijn stoel genageld.

Hij zei : recht op arbeid.. , en noemde het.. .staat er te veel in !

Hij zei : het recht op een levensminimum..., noemde het en suggereerde in de lijn van zijn gedachtengang dat het er te veel in stond.

Het recht op wonen, het recht op gezondheidszorg, het recht op onderwijs. Daar staakte hij zijn opsomming. Het besluit van de spreker, de fractievoorzitter van het Vlaams Blok, luidde : Er staan te veel rechten in.

Waarom heeft hij die rechten geciteerd ?

Als ik door Vlaanderen loop in het besef dat er 400.000 mensen, van elke leeftijdscategorie, zonder werk

zitten, dan vind ik het schitterend dat de Vlaamse Executieve in deze beleidstekst uitgaat van het standpunt dat het recht op arbeid moet worden gewaarborgd. Hoe dit recht wordt ingevuld, hoe men aan deze verzuchting zal trachten tegemoet te komen is een andere zaak. Ik ken de problemen, iedereen kent ze. Maar dat arbeid als een recht geformuleerd wordt, vind ik essentieel.

Dat een politieke partij in dit half-rond deze rechten in een beleidstekst voor het jaar 2002 als onbespreekbaar aanvalt, werpt een dubieus licht op de fundamentele stellingen waarvoor zij militeert.

Ik vraag hen duidelijk welke rechten er dan wel te veel staan en welke rechten eruit moeten.

Verder werd ook veel gesproken over de identiteit.

De heer W. Verreycken : Mijnheer Van Grembergen, als u de spreekbuis van de auteurs wil zijn, moet u dat weten !

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer, mag ik zeggen wat ik wil ? U die overal ten lande leugenachtig verklaart dat u in dit parlement geen spreekrecht geniet, terwijl uw woordvoerders volgens dezelfde modaliteiten worden behandeld als die van de andere fracties, maar op de tribune met stoelen en agressie het woord aan andere volksvertegenwoordigers ontnemen en het normaal verloop van de parlementaire vergaderingen verstoren, zou hier in twijfel willen trekken of ik de zaak wel vanuit een eigen invalshoek mag benaderen.

U zegt dat het document van de Vlaamse regering, waarin een minister van mijn partij zitting heeft, te veel rechten bevat, maar ik vraag u ondubbelzinnig welke rechten volgens u ten onrechte worden geformuleerd. Ik heb de door u bedreigde rechten geciteerd : het recht op wonen, het recht op arbeid, het recht op gezondheidszorg. Deze fundamentele rechten hebt u aangevallen ! Waarom ? Een concreet antwoord verwacht ik !

De voorzitter : De heer Verreycken

heeft het woord voor een korte interruptie.

De heer W. Verreycken : Mijnheer de voorzitter, ik wil uiteraard respect opbrengen voor de emoties van de geachte spreker.

Mijnheer Van Grembergen, vond u het nodig de verdediging van de regering en van de auteurs van het stuk op u te nemen ?

De heer P. Van Grembergen : Het gaat u niet aan, wat ik daarover denk, mijnheer Verreycken.

De heer W. Verreycken : Over het aantal rechten werd enkel verklaard dat het boek zich beperkt tot een opsomming van rechten.

Uw eerder persoonlijke opmerking over het spreekrecht, noopt mij ertoe erop te wijzen dat inzake de problematiek van de Vlaamse onafhankelijkheid ons het spreekrecht wel degelijk ontnomen wordt. Zowel in de nationale vergadering werd dit onderwerp zonder inspraak onontvankelijk verklaard als via de bevoegdheidsafbakeningsclausule in de Vlaamse Raad.

Wil u me dan eens zeggen waar wij dit dossier kunnen aankaarten en waar wij spreekrecht kunnen genieten.

In de wijken en bij de burger kunnen wij onze problemen aankaarten. Dat is uw grote frustratie ; wij hebben nog voelarmen in die wijken bij die burger, maar u bent ze kwijt.

De voorzitter : Mijnheer Van Grembergen, gaat u verder.

De heer P. Van Grembergen : Het tweede probleem dat hier ter sprake is gekomen was het probleem van de identiteit. Door sommige raadsleden werd enerzijds gewezen op het gevaar van een overbenadrukking van de eigen Vlaamse identiteit of herkenbaarheid. Ik besef dat ook en vind dat ook niet nodig. Anderzijds is het zo dat Vlaanderen in het verleden nooit blijkt heeft gegeven van hoogmoedswaanzin en het ziet er niet naar uit dat dit in de toekomst zal veranderen. Vlaanderen heeft inte-

Van Grembergen

gendeel in het verleden dikwijls een te grote bescheidenheid aan de dag gelegd wat zijn identiteit betreft, wat ook niet nodig was.

Marguerite Yourcenar, een schitterende schrijfster die zich onderscheidt heeft in de Franse letterkunde, zei van zichzelf : Je suis une **flamande**. Zij gaf geen staatsnationaliteit aan, maar wel een herkenningsteken, een identiteit. Maeterlinck en Suzanne Lilar deden net hetzelfde. Identiteit is goed. Niets, het vacuüm, is slecht. Identiteit is uitstekend zoals persoonlijkheid uitstekend is. Je hoeft niet voor een tank te springen, u plat te leggen tot niets of een kassei te zijn samen met de andere kasseien. Elk volk moet zijn wat het is, maar tegelijkertijd verdraagzaam. Mijnheer de minister-president, daarom is het belangrijk dat verdraagzaamheid een wezenlijk gegeven van uw document vormt. Sommigen gaan de nihilistische toer op en zeggen dat het document niets waard is. Dat is overdreven. In deze tekst staan goeie dingen, ook al heb ik aanmerkingen. Ik vind het essentieel dat de tekst aandacht heeft voor verdraagzaamheid. Mijnheer Geysels, als ik het Vlaanderen van vandaag bekijk dan denk ik niet dat de identiteitsbepaling zal leiden tot een gevoel van we zijn beter dan de anderen en we moeten alleen maar aan onszelf denken. Fout bestuursbeslissingen hebben in het verleden aanleiding gegeven tot bepaalde stromingen, maar democratische structuren zullen zo iets in de toekomst kunnen vermijden.

Mijnheer de minister-president, wij zijn het eens met de uitgestippelde sporen, maar het document treedt te veel in detail, wil op alles een antwoord geven.

Het was mijns inziens beter geweest alleen de grote lijnen vast te leggen. Een schitterend idee in het project betreft de ruimtelijke ordening. Ik heb trouwens de indruk dat we het er allen over eens zijn dat de open ruimte in Vlaanderen als een kostbaar gegeven moet worden herwaardeerd. Het verheugt mij dus dat men een einde wil maken aan de verkave-

lingen om het landschap te conserveren, maar het spreekt vanzelf dat de uitvoering gerust aan de wetgever kan worden overgelaten. Ook over tewerkstelling staan er zinvolle dingen in het project, maar ook dit punt wordt te veel in detail uitgewerkt, soms zelfs euforisch, wat niet nodig is. Een nuchtere kijk lijkt mij meer gepast.

Met welke middelen de vele punten van het project zullen worden uitgevoerd, staat nergens vermeld en dat is een leemte. Eigenlijk zou het project moeten vermelden dat er in de toekomst ijzeren regeringen nodig zullen zijn — zoals er ooit een ijzeren kanselier is geweest — om met grote begrotingsdiscipline de middelen te beheren waarover we beschikken, die niet klein zijn, maar ook niet expansief, gelet op de schulden waarmee de andere niveaus kampen. Het heeft natuurlijk weinig zin zelf zuinig te zijn als boven ons, een federale regering, niet zuinig optreedt. Wij krijgen overigens nogal eens de indruk dat de federale regering betuttelend optreedt tegenover gewestministers. De wijze waarop de Vlaamse minister voor Staatshervorming gekipteld werd door de federale minister van Landsverdediging was voor ons principieel onaanvaardbaar. Wat de besteding van de middelen betreft, zou ik zelfs durven zeggen dat ook de gewesten het bestedingspatroon van de federale regering zouden moeten kunnen controleren, zoiets zitten wij later met de gebakken peren.

Eveneens belangrijk zijn de bestuursniveaus die wij essentieel vinden. Ik kan u niet anders zeggen dan dat wij pleiten voor sterke gemeenten. Een bepaalde spreker vermeldde dat in sommige landen zoals in Denemarken, Zweden en Noorwegen, de gemeenten bijna 40 percent van de middelen krijgen en evenveel bevoegdheden uitoefenen. Ik voel daar veel voor. Als er in de toekomst zal worden gediscussieerd over de defusies — wat vaak ijle discussies zijn omdat men al bepaalde plannen in het hoofd heeft — moet daarbij de essentiële vraag worden gesteld hoe men verantwoordelijke gemeenten maakt die

dicht bij de bevolking staan en die aangepaste middelen krijgen. Daarin zou de bestuursdemocratie, de democratie in de echte zin van het woord, vorm krijgen. Ik vind dat daar in uw document te weinig de nadruk wordt op gelegd.

Ik heb nog een opmerking over buitenlandse betrekkingen. Er wordt in het document hier en daar wel gewag van gemaakt, maar ik vind er geen concept in terug. Welk Vlaanderen treedt er op naar het buitenland toe, een egoïstisch Vlaanderen of een Vlaanderen dat zich verbonden voelt met andere regio's, dat solidair wil zijn met de ontwikkelingslanden ? Is het een Vlaanderen dat het regio- en volkerengegeven als een existentieel gegeven in Europa wil binnenbrengen en niet als een soort diplomatiek of conferentiegegeven ? Ik weet dat u in mijn richting denkt, maar ik vind dat men ook op dat vlak te vaag blijft.

Aan het buitenlands gegeven bind ik het sociale aspect. Welke vormen van solidariteit moeten er zijn tussen de regio's ?

Mijnheer de minister-president, ik heb geen misbruik gemaakt van de tijd ten **nadele** van andere sprekers. Ik wens nog een zaak te zeggen.

Verbrand tweederde van de tekst, zuiver hem en houd het essentiële over. Ik ben ervan overtuigd dat er over het essentiële in Vlaanderen wel een eensgezindheid bestaat, niet over de uitvoering, maar over de principes. Rond die eensgezindheid van principes kan er in de toekomst dan wel degelijk een politieke discussie worden gevoerd. **(Applaus)**

De voorzitter : De heer Tant heeft het woord.

De heer P. Tant (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, in de inleidende oproep van de Vlaamse regering van het boekje **Vlaanderen-Europa 2002** wordt een nieuwe dialoog aangekondigd die moet leiden tot een nieuw toekomstproject voor Vlaanderen. Het is de bedoeling op die manier het vertrouwen te herstellen in de beleidsverantwoordelijken die

Tant

vaak in hun plaats beslissingen nemen over de gang van zaken in onze samenleving. Dat vertrouwen is momenteel grotendeels zoek. Vele Vlamingen staan wantrouwig tegenover de overheid, die nochtans op heel wat domeinen is aangewezen op **medemerking** om haar beleid enige kans tot slagen te geven. Zulks is zeker het geval voor de ruimtelijke ordening en het leefmilieu waarover ik het zal hebben.

De wil tot medewerking aan een bepaald beleid vergt vooreerst geloof in de nagestreefde beleidsdoelen. Naar ons gevoel zijn er hieromtrent nauwelijks of geen problemen. Wie wenst er niet dat de natuurlijke aantrekkelijkheid van Vlaanderen wordt gevrijwaard en, waar het kan, wordt versterkt ?

Welke maatregelen hiertoe moeten worden genomen en volgens welke timing is minder vanzelfsprekend. Hier is de medewerking van de bevolking nochtans essentieel. Het bewaren, onderhouden en verbeteren van de in het voorgelegde document veel besproken open ruimten is, ook financieel, niet haalbaar zonder de medewerking van **degenen** die er wonen en werken.

Het is essentieel dat wij die mensen overtuigen van de zin van een dergelijk beleid en daar ook de nodige tijd voor uittrekken. Dit is de laatste jaren te weinig gebeurd.

Het gangbare beleid inzake ruimtelijke ordening en leefmilieu leverde een waterval aan dikwijls ongecoördineerde decreten, besluiten en circulaires op die stilaan het bevattingsvermogen van de mensen dreigen te overstijgen. Ik zou een ellenlange lijst van goedgekeurde en aangekondigde decreten en besluiten van de voorbije vijf jaar kunnen voorleggen, waarmee de executieve stuk voor stuk het juridische kader waarin mensen moeten investeren en werken, wijzigt. Er werden nieuwe normen en beperkingen mee ingevoerd die veelal ingewikkelde administratieve en andere formaliteiten opleggen. Die lijst is te lang om nu voor te lezen, maar u kan ze altijd bij mij inkijken.

Het assimilatievermogen van de mensen is al lang verzadigd, maar nu worden vooral landbouwers ook nog eens geconfronteerd met een reële inkomensdaling. De oorzaak daarvan ligt niet in Vlaanderen, maar daarom komen de feiten niet minder hard aan. Ik verwijs hierbij naar de cijfers van het Landbouw-Economisch Instituut die uitwijzen dat de modale boer in 1992 gemiddeld **4,3** percent minder verdiende dan in 1991. Als gevolg daarvan daalde het arbeidsinkomen van de statistische boer tot 16 percent onder dat van de loontrekkende Jan Modaal. De Standaard publiceerde die gegevens enkele weken geleden.

Wij moeten ons daarom even afvragen of de bijkomende verplichtingen en beperkingen die de Vlaamse regering aan landbouwers heeft opgelegd, niet de grens van het economisch draagbare benaderen of hebben overschreden.

Een en ander leidt bovendien tot ontmoediging. Velen zoeken als het ware vluchtwegen en keren zich tegen het gevoerde beleid. Hetzelfde fenomeen stellen wij vast bij de traditionele KMO's die op de plaats waar zij van oudsher zijn gevestigd, nog nauwelijks of niet meer aan de complexe milieuvergunningsreglementering kunnen voldoen. Zij verliezen dan ook stilaan hun investeringszin met de bekende gevolgen **vandien** voor onder meer de tewerkstelling. Op Vlaams beleidsniveau moeten wij ons dus bezinnen eer wij beginnen met Vlamingen in het algemeen bij een gemeenschappelijk project te betrekken.

Als ik na 12 jaar Vlaams landbouwbeleid de proef op de som neem, dan komt men aandraven met de Groene Hoofdstructuur die als een bedreiging wordt aanzien, met Vlarem, het mestdecreet en allerhande reglementeringen die de indruk wekken dat de Vlaamse regering in de landbouw wil snoeien of de sector wil afbouwen.

Op pagina 35 van uw document staat letterlijk : Het toekomstige landbouwbeleid met beheersing en modernisering van de produktie zal voor gevolg hebben dat de agrarische beroepsbevolking een tweede job zal

zoeken, in de eerste plaats in de eigen regio. De oplossing van de problemen van de plattelandsgebieden zal daarom voornamelijk buiten de landbouw gevonden moeten worden. Einde citaat. Er is dus geen sprake van perspectieven binnen de landbouw. Op Vlaams bestuursniveau is de landbouw niet eens zichtbaar aanwezig, noch in de Vlaamse regering, noch in de Vlaamse administratie.

In het unitaire departement voor Landbouw kon het milieu-aspect in de jaren zeventig waarschijnlijk niet genoeg gewicht in de schaal leggen. Hoe zwaar weegt vandaag het economische aspect landbouw door in de bevoegdheden terzake van het Vlaamse Gewest ?

De begeleiding via rijkslandbouwkundigen, wetenschappelijk onderzoek, beroepsorganisaties en voorlichting die de Vlaamse landbouwer dankzij het voormalige departement voor Landbouw kon genieten, heeft van hem een professionele bedrijfsleider gemaakt die vooral in Vlaanderen resoluut de weg van veredelingslandbouw is gaan volgen en kwaliteitsproducten aflevert.

De Vlaamse overheid blijkt vooralsnog geen oog te hebben voor dit complexe systeem van gedragssturing. Er wordt geen samenwerking gezocht om bijvoorbeeld haar milieudoelstellingen bij de boer zelf ingang te doen vinden. Hopelijk brengt de overdracht van essentiële economische landbouwbevoegdheden naar de gewesten, zoals die voortvloeit uit het Sint-Michielsakkoord, op dit vlak de noodzakelijke kentering. De creatie van een volwaardige **landbouwadministratie** zou in elk geval de zo verhoopte identificatie met het Vlaamse bestuur een nieuwe kans geven en wellicht aantonen dat ook met de economische belangen van onze Vlaamse landbouwers rekening wordt gehouden.

Kenmerkend voor de structuur van onze landbouwbevolking is dat 30 percent van de bedrijfsleiders niet bestendig op hun bedrijf zijn tewerkgesteld en dat 60 percent ouder is dan vijftig jaar. Van slechts een goede helft van de bedrijven kan men dus

Tant

redelijkerwijze verwachten dat zij nog belangrijke investeringen doen. Het is echter zinloos nog zware investeringen te eisen van een uitbollende landbouwer zonder **opvolgingsvooruitzichten**. Dergelijke bedrijven moeten een milieuvergunning krijgen voor een beperkte duur, bijvoorbeeld tot aan de pensioengerechtigde leeftijd, gekoppeld aan enkele **milieubewarende** maatregelen.

Wij moeten ons beleidshalve concentreren op de ongeveer 50 percent bedrijven die over 20 jaar nog zullen bestaan en die vandaag groeien en investeren. Aan de landbouwer moet het gevoel worden gegeven dat de investeringsinspanningen die hij op eigen risico doet, gewaardeerd en ondersteund worden. Zoals bedrijven specifieke overheidssteun krijgen voor milieuprojecten, moeten er ook voor landbouwers financiële stimuli voor typische milieu-investeringen worden voorzien. Van deze mogelijkheid heeft het Vlaams Gewest tot hiertoe geen gebruik gemaakt. Het Sint-Michielsakkoord biedt de Vlaamse regering de kans om een tweede start te nemen voor een positief landbouwbeleid. De investeringssteun, onder meer via het LIF biedt een gedroomd middel om, aansluitend bij de macro-structurele landinrichtingspolitiek, de bedrijven ook micro-economisch weerbaarder en leefbaarder te maken.

De heer A. Denys : Mijnheer Tant, u houdt een pleidooi voor een verschuiving van de landbouwsubsidies. Is het uw bedoeling de Bourgeoispremie bestemd voor landbouwers die met pensioen gaan, te gebruiken als stimuli voor milieu-investeringen, of wilt u een Bourgeoispremie en een premie voor milieu-investeringen ? Wie zal dit financieren ?

De heer P. Tant : Mijnheer Denys, in de toekomst zal de landbouwinvesteringsteun, voornamelijk van Europese origine, worden toebedeeld via de Vlaamse Executieve. Dit is het gedroomde moment om mensen via financiële stimuli ertoe aan te zetten de noodzakelijk geachte milieu-investeringen te doen. Door het feit dat

men over een nieuw instrument beschikt, is het wellicht mogelijk mensen, onder meer door het toekennen van subsidies, te overtuigen van de zinvolheid van een aantal milieu-investeringen. Dit argument ontbrak tot op heden.

De heer A. Denys : Met dit instrument bedoelt u het LIF. U zegt dat er aan de milieu-investeringen meer middelen moeten worden besteed dan aan de andere investeringen.

De heer P. Tant : Men beschikt over een instrument om mensen ertoe aan te zetten met overtuiging in die sector te investeren. Dit kan een positieve hefboom zijn om te bewijzen dat een huwelijk tussen milieuzorg en landbouw inderdaad mogelijk is. Tot op heden wordt dit door een groot deel van de bevolking als een probleem ervaren.

De voorzitter : Mijnheer Tant, ik verzoek u te besluiten.

De heer P. Tant : Mijnheer de voorzitter, mijn betoog is bijna afgerond.

Wanneer een ondersteuningspolitiek wordt gevoerd, onder meer via **expansiesteun** of subsidiëring, moet men keuzes maken. De vraag rijst of men in de toekomst uitdrukkelijk zal kiezen voor het familiale bedrijf ? Betekent dit dat men, ook met betrekking tot het vergunningsbeleid, bereid is om een halt toe te roepen aan de bio-industrie ? Dit moeten de mijlpalen zijn die aan de basis liggen van een Vlaams beleid.

Ik rond af, mijnheer de voorzitter, met nog een paar bedenkingen over de organisatie van het lokale bestuur. De overreglementering vormt niet alleen een probleem voor bepaalde beroepsgroepen, maar ook voor het behoorlijk bestuur, niet in het minst voor de organisatie van het lokale bestuur. Het aan een al te hoog tempo wijzigen van het wettelijk en reglementair kader zonder zich af te vragen of de mensen de wet nog wel kunnen kennen, laat staan van haar waarom overtuigd zijn, dreigt de rechtsorde zelf in het gedrang te brengen. Bovendien worden nieuwe reglementeringen soms maanden

vooraf aangekondigd en soms in de feiten reeds toegepast door de administraties, nog voor zij de vereiste vorm kregen.

Het gebrek aan geleidelijkheid heeft ook belangrijke gevolgen in hoofde van hen op het gemeentelijk en provinciaal vlak. Voornamelijk voor onze gemeenten geldt dat de **beleidsverantwoordelijken** eenvoudigweg niet meer in staat zijn zelf de normen te kennen die zij geacht worden toe te passen. Denk bijvoorbeeld aan de Vlareme-reglementering. Het gevolg hiervan is dat de **beleidsverantwoordelijken** meer en meer aangewezen zijn op de adviezen van technici waarmee zij zich noodgedwongen omringen. Aldus wordt ontgensprekelijk de deur opengezet naar een zich doorzettende technocratie.

Heel vaak ook wordt in de recente nieuwe reglementering, waarmee de lokale besturen worden geconfronteerd, voorzien in een verdere uitbouw van de overleg-democratie door het opdringen van allerlei advies- en inspraakorganen. Op het eerste gezicht dient dit de democratie.

Onze vaststelling is nochtans dat een overdrijving op dit vlak ook verstikend kan werken, in die zin dat de democratisch verkozen mandatarissen nog nauwelijks de psychologische ruimte én de tijd hebben om zelf te beslissen. Het zijn nochtans zij die bij uitstek de democratische legitimiteit belichamen, vermits zij tegenover de kiezer ook verantwoording verschuldigd zijn. De vraag is dus of wij niet toe zijn aan een grondige herwaardering van de gemeentelijke democratie zelve. Denken dat men deze steeds een goede dienst bewijst door zich van buitenaf te mengen in de wijze van besluitvorming zou wel eens een fundamentele vergissing kunnen blijken te zijn. **(Applaus bij de CVP en bij de VLD)**

De voorzitter : De heer De Mol heeft het woord.

De heer J. De Mol (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, Vlaanderen 2002 is dichtbij. Ik zal dan ook trachten kort te gaan. Dit document heeft

De Mol

de verdienste dat over de toekomstige ontwikkeling van Vlaanderen op middellange termijn wordt nagedacht. Dit toekomstgericht denken moet voor de Vlaamse Executieve als een innovatie worden gezien. Bij onze analyse past een zekere mildheid. Denken op middellange termijn is geen eenvoudige oefening, zeker wanneer men op het terrein geen enkele ervaring heeft, zoals in de Vlaamse Executieve het geval is in vergelijking met Nederland, waar dit een courante bezigheid is.

Wij stellen vast dat er een groot on-evenwicht is tussen de verschillende sporen. Men verwacht een aantal zaken met elkaar, bijvoorbeeld beleidsdoelstellingen en middelen, hoofddoelstellingen en afgeleide doelstellingen. Hier bestaan nog altijd een aantal kinderziekten. Ik ben wel benieuwd of men regelmatig zal terugkoppelen, want het gaat hier om een middellange termijnvisie. Hoe zal men het beleid toetsen aan de begroting? Dat is een essentieel punt.

In een eerste spoor, een Leefbaar Vlaanderen, wordt de duurzaamheid centraal gesteld. Het begrip duurzaamheid vindt men niet in alle onderdelen terug, wat wenselijk is, zo niet komt men tot tegenstrijdige uitspraken. Ik denk aan het ruimtelijke structuurplan waarin geen beleidsvisie naar voren wordt geschoven. Ik mis vooral hoe men op middellange termijn keuzes zal maken. Een structuurplan leidt tot een confrontatie van verschillende sectoren. Er moet spaarzaam worden omgesprongen met de leefomgeving. Dit leidt ertoe dat het ruimtelijk beleid een facetbenadering centraal stelt en afstapt van het vertalen van de behoeften van de diverse, sterke factoren. Wanneer men het enkel heeft over het vrijwaren van de open ruimte en het dan uitgebreid heeft over de middelen, BPA's en gewestplanherzieningen, die juist deze open ruimte kunnen aantasten, dan zit men duidelijk op een verkeerd spoor.

Als wij het debat van gisteren — de bespreking van de twee minidecreten en een decreetopvulling — als maat-

staf nemen, meen ik toch een duidelijk probleem te kunnen vaststellen. Het verdedigen van bepaalde sectoren is eigenlijk de voornaamste taak geworden van een aantal leden van deze Raad, terwijl het doel van de ruimtelijke ordening totaal wordt vergeten. Ik heb de indruk dat een aantal mensen nog altijd niet kunnen afstappen van wat ik het ruimtelijke consumptiegedrag zou willen noemen.

De verhouding tussen facetten en sectoren vind ik niet terug en de eigenlijke beleidslijn, die men in dat structuurschema zou moeten terugvinden, dit zal leiden tot een gevecht om ruimte tussen sectoren. Op dat vlak zou men minstens moeten aangeven dat het ruimtelijke beleid een sturend beleid en geen volgend beleid zou moeten zijn. Het gaat hier dan ook om het vertalen van het begrip duurzaamheid en op zijn beurt dit begrip duurzaamheid te vertalen vanuit sectoren. Volgens mij zal dit leiden tot een tegemoetkomen aan wat sterke sectoren willen terwijl zwakke sectoren niet aan bod zullen komen.

Het ontbreken van duidelijke opties in dit structuurplan heeft vanzelfsprekend gevolgen voor het onderdeel ruimte voor groen. Wij zullen op basis van deze behoeftenstrategie worden geconfronteerd met een erg verdedigende positie. De noodzakelijke doelstellingen voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van natuurwaarden zullen worden verdrongen door de ruimteverslindende sectoren. We staan nog zo goed als nergens als we het opheffen van de ver-snippering, een vergroting van de oppervlakten en het bevorderen van de landschapsecologische samenhang als doelstellingen nemen. Nochtans zelfs in termen van behoeften is hieraan grote nood.

Immers, wanneer men enkel verdergaat met het ruimteverslindend gedrag van een aantal sectoren, zullen waardevolle kwalitatieve elementen eerder verdwijnen dan versterkt worden, en dan moet men eigenlijk niet meer van duurzaamheid spreken. Op zo'n moment is duurzaamheid enkel een modewoord en past het eigenlijk niet in dit schema. Voor mij is dit het

essentiële punt van uw toekomstgericht denken maar ik vind dat niet terug in de verschillende onderdelen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat men gisteren heeft kunnen vaststellen dat een aantal mensen nog steeds denken in termen van een verzoeningsstrategie waarbij alles moet mogelijk zijn en waarbij de ruimte altijd beschikbaar moet zijn. We pleiten dan ook uitdrukkelijk om de doelstellingen die in Vlaanderen 2002 vermeld staan ook in het Structuurplan Vlaanderen te vertalen.

Een andere sector die ruimteverslindend is en die de kwaliteit van de leefomgeving beïnvloedt, is het verkeer en de verschillende beleidsop-ties. Duidelijke opties in verkeer kunnen heel ruimteverslindend, of net ruimtebevorderend en bevorderend voor de leefomgeving zijn. Ik erken dat op dit vlak een heel correcte en goede analyse is gemaakt van de mobiliteitsop-ties. Wanneer het er echter op aankomt een aantal concrete doelstellingen op dat terrein te formuleren, loopt het toch even mis. De vastberadenheid en de overtuigingskracht waarmee onder de noemer uitdagingen gepleit wordt voor een beleid van mobiliteitsbeheersing zijn zoek wanneer het erop aankomt de middelen en acties op te sommen waarmee zo'n beleid gestalte moet krijgen.

Ik zal dit even heel kort toelichten aan de hand van een viertal puntjes.

Ten eerste, op het vlak van het verkeer heeft men volgens mij een aantal prioriteiten totaal verkeerd gerangschikt en geproportioneerd. Alleen al op tekstueel vlak heeft men voor infrastructuur tamelijk veel gepland terwijl de verplaatsingsbehoeften slechts een heel klein onderdeel vormen. Een radicale keuze voor een beleid van mobiliteitsbeheersing zou eigenlijk moeten vertrekken van volgende opbouw. Ten eerste, wat zijn de verplaatsingsbehoeften of hoe kunnen we ervoor zorgen dat de behoefte aan mobiliteit zo gering mogelijk blijft. Ten tweede, welke verkeersmiddelen zullen we gebruiken of hoe kunnen we de keuze van verkeerswijze heroriënteren. Ten derde, welke verkeersinfrastructuur zullen

De Mol

we uitbouwen en hoe zullen we dit verwezenlijken. Ten vierde, overleg en coördinatie. Ten vijfde, de aanvullende financiële middelen. In uw project ligt dit enigszins anders en staat de infrastructuur nog bovenaan en komen andere dingen pas later.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat men op het vlak van de verkeersinfrastructuur tegelijk koud en warm blaast. Men vindt de dubbelzinnigheid omtrent het wegbudget ook terug in het project Vlaanderen-Europa 2002. Het project kiest voor een aantal eerbare opties. Ten eerste, de verkeersinfrastructuur moet prioritair de veiligheid van alle deelnemers verhogen. Ten tweede, de bestaande infrastructuur zal slechts uitgebreid worden wanneer de actuele of verwachte verkeersstromen niet langer opgevangen kunnen worden door de bestaande structuur of door het stimuleren van complementaire vervoersmiddelen. Ten derde, men maakt gebruik van objectieve criteria en parameters om het veiligheidsprogramma vast te leggen.

Het is van groot belang dat men in de begroting van 1994 de terugkoppeling van deze maatregelen uitvoert. Dit impliceert dat voor ieder type investering een duidelijke definitie wordt gegeven, de relatie tot veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid uitgespit wordt, een objectief onderzoek gebeurt en budgettair middelen worden toebedeeld. Het derde punt behandelt de organisatie van het gemeenschappelijk vervoer.

Vlaanderen-Europa 2002 gaat slechts heel summier op dit onderwerp in. Men schuift de eigen verantwoordelijkheid in de schoenen van de NMBS en verwacht alle heil van maatregelen die meer met de herstructurering van de maatschappij te maken hebben dan met de organisatie van het openbaar vervoer.

Het ontbreekt het project ook aan verwijzingen naar de mogelijke uitwerking van vervoersplannen voor scholen en administraties. Men rept met geen woord over gemengd samenrijden of over carpoolcentrales.

Als uitgangspunt voor de organisatie van het openbaar vervoer kiest men voor de meest optimale inzet van schaarse middelen. Dit betekent dat men de trein op zijn sterkste troef — de lange afstand- uitspeelt. Het project rekent voor de intergemeentelijke verbindingen en de verbindingen binnen de steden op het eigen vervoer. In deze optiek zou men in de toekomst kunnen denken aan een betere coördinatie met het spoor, aan de doorbraak van het doelgroepenvervoer (bijvoorbeeld wijktaxi of bedrijfsvervoer) en aan de bevordering van de doorstroming in de centra. De gemeenten die medeverantwoordelijk zijn voor het mobiliteitsbeleid, worden actief betrokken bij de organisatie van het openbaar vervoer.

Het vierde punt behandelt de structuur. Wanneer iets fout loopt, heeft dat te maken met het gebrek aan degelijke structuren. Ik ben van mening dat Vlaanderen achterop loopt. In Nederland heeft men structurele overlegverbanden, met name vervoersregio's, ingevoerd. Het zou nuttig zijn moest het project Vlaanderen-Europa 2002 hieraan voldoende aandacht besteden. Vlaanderen-Europa 2002 wekt al te zeer de indruk dat het Vlaams Gewest de modaliteitsuitdaging op zijn eentje aan kan. De taak van het Vlaams Gewest binnen het mobiliteitsbeleid zou ons inziens immers als volgt kunnen worden gedefinieerd.

Ten eerste, men moet werk maken van een algemeen mobiliteitsbeleid. Het debat hierover werd reeds in deze openbare vergadering aangekondigd. Het mobiliteitsbeleid moet niet enkel steunen op een breed maatschappelijk debat maar moet ook opgevolgd worden.

Ten tweede, het wetenschappelijk onderzoek en het assessment-onderzoek moet worden uitgebreid. Op dit ogenblik staat dit onderzoek nog in haar kinderschoenen. In de tekst ontbreekt iedere verwijzing naar het multi-modaal verkeers- en vervoersmodel waarvoor de Vlaamse regering op 18 december 1992 het licht op groen zette.

Ten derde moeten de beleidspartners

op regionaal niveau worden samengebracht. In Nederland wordt het vervoersbeleid gedecentraliseerd naar de vervoersregio's. In Vlaanderen — Europa 2002 wordt noch het concept vervoersregio noch enig ander concept naar voor geschoven als structurele oplossing om de zo noodzakelijke samenwerking tussen policy-makers op gang te brengen. Ten vierde, is een structureel degelijk aanpak vereist, meer bepaald een permanent overleg met de federale overheid. Op dit terrein loopt nog heel wat mank. Dit is niet alleen te wijten aan de Vlaamse regering maar ook aan de federale overheid die op dat terrein geen al te grote inspanningen levert.

Vlaanderen — Europa 2002 vertrekt vanuit een zeer duidelijk en terechte probleemstelling, maar laat na de krachtlijnen aan te geven waarmee we in Vlaanderen de trendbreuk inzake mobiliteit kunnen realiseren. Het deeltje Middelen en Acties gaat hiervoor teveel gebukt onder lacunes, warm en koud tegelijk blazen en — vooral — een gebrek aan visie op belangrijke terreinen van het beleid zoals gemeenschappelijk vervoer, infrastructuur.

Tot besluit wil ik nogmaals herhalen graag te worden ingelicht over hoe men het plan gaat gebruiken in terugkoppeling. Inderdaad, wanneer wordt vastgesteld dat bepaalde fouten in dit project voorkomen of sommige zaken bij voorbeeld zijn voorbijgestreefd, meen ik dat voor de terugkoppeling een bepaalde procedure moet worden voorzien. Een eerste oefening zou reeds kunnen zijn dit plan te toetsen aan de vooruitzichten voor de begroting — 1994 teneinde eventueel reeds bepaalde correcties te kunnen aanbrenge.

De voorzitter : De heer Capoen heeft het woord.

De heer M. Capoen (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, collega's, ik vind het een goed initiatief van de Vlaamse regering een toekomstvisie voor Vlaanderen te ontwikkelen. Inderdaad, wij moeten weten welk Vlaanderen wij willen, het te berei-

Capoen

ken doel moet ons klaar voor ogen staan, wij moeten weten welke wegen naar dit doel leiden en welke hindernissen wij daarbij kunnen ontmoeten.

Wij mogen zelfs hoog mikken, in het besef dat de pijl onder het vliegen toch altijd zakt. Wij mogen de Vlamingen echter niet doen geloven in een fata morgana, een aantrekkelijke luchtspiegeling die maar een droombeeld is dat geen werkelijkheid wordt. Dit zou een zeer grote fout zijn.

Het aanzien van de politieke wereld is bij het brede publiek al niet groot meer omdat in het verleden te veel werd beloofd dat nooit werd waargemaakt, omdat massa's geld werden uitgegeven waar tegenover geen zichtbare resultaten stonden.

Het zou bijgevolg zeer erg zijn voor de geloofwaardigheid van de Vlaamse politieke klasse en van de nog jonge instellingen van het meer autonome Vlaanderen, mocht over tien jaar blijken dat het hele project Vlaanderen-Europa 2002 slechts een grote mediastunt was, en dat in de werkelijkheid nauwelijks iets is veranderd en de zonden uit het verleden nog elke dag worden bedreven.

Wij mogen dus geen verwachtingen wekken die wij niet kunnen waarmaken. Dat gevaar is echter reëel.

Ik wil het hier vooral hebben over het eerste te volgen spoor, een spoor dat moet leiden naar een leefbaar Vlaanderen.

Wij stellen allemaal vast dat Vlaanderen om velerlei redenen elke dag minder leefbaar wordt, en dat deze nefaste evolutie almaar vlugger verloopt.

Terecht wordt in de tekst Beter leven in Vlaanderen 2002 de diagnose gesteld dat het slecht functioneren van de ruimtelijke ordening heeft geleid tot de verloederding en de marginalisering van hele wijken in onze grote steden, tot een omvangrijke aantasting van de open ruimte, tot banalisering van het Vlaamse landschap, te loorgang van de natuur en een toene-

mend gevoel van onveiligheid bij vele mensen. Deze diagnose is juist, maar onvolledig.

De oude Romeinen wisten het al : de best gemaakte wetten en reglementeringen zijn waardeloos wanneer de burgers ze niet willen naleven.

De welvaart, maar ook het individualisme, zijn in Vlaanderen de jongste decennia aanzienlijk toegenomen. De ikzucht en de geldzucht hebben niet alleen de gemeenschapszin maar eveneens het **verantwoordelijkheidsbesef** verdrongen.

De individuele vrijheid is het opperste goed geworden ; het nastreven van het pure eigenbelang de norm.

De slogan alles mag en alles kan heeft ook in Vlaanderen mentale ravages aangericht die de **samen-leefbaarheid**, vooral in de steden maar ook elders, reeds in het gedrang hebben gebracht.

De grote permissiviteit, de abdicatie van elk gezag, een falend gerecht, het droeg allemaal bij tot de verzwakking van het normenbesef en zelf tot vormen van normenloos gedrag die grote huiver wekken.

De verwildering van het gedrag in het verkeer, waarvan het toenemend negeren van de rode stoplichten een duidelijk symptoom is, het vandalisme en de toenemende misdadigheid in al haar vormen zijn evenveel tekens aan de wand.

De wetten zijn er voor de anderen, zeg maar de naïeven en de dommerikken, maar niet voor mij ! Dat is de mentaliteit die Vlaanderen dreigt onleefbaar te maken.

Indien de Vlaamse regering er niet in slaagt een dergelijke mentaliteit om te buigen tot meer burgerzin en gemeenschapsgevoel dan zullen zelfs de mooiste plannen niets uithalen. Dit is de eerste en voornaamste taak van de Vlaamse regering in de komende jaren.

Het zal een belangrijke en jarenlang volgehouden sensibiliseringsactie vergen wil men bepaalde noodzakelijke gedragswijzigingen bereiken.

De beste campagnes in dat verband zullen echter mislukken indien de Vlaamse overheid niet zelf het goede voorbeeld geeft en dit op alle vlakken.

Dat betekent onder meer dat de regelgeving rechtvaardig, eenvoudig en duidelijk moet zijn, zonder **uitzonderingsmogelijkheden** en **achterpoortjes** waarvan alleen de beter geïnformeerden en goed gesitueerden uit onze samenleving gebruik en misbruik maken. Deze regelgeving moet streng zijn want wij kennen onszelf en weten dat wij nog steeds een mentale tol betalen voor de vele bezettingen uit ons verleden, waardoor wij beruchte plantrekkers werden met een aangeboren reflex tegen elk overheidsingrijpen. Vaak is de eerste vraag die men zich stelt : hoe omzeil ik de wet, het decreet of het reglement ? De regelgeving moet vooral consequent worden gehandhaafd want op dat vlak knelt meestal het schoentje. Vooral inzake ruimtelijke ordening en milieuwetgeving loopt het vaak mis. Ter zake gaan het gerecht en de Vlaamse administratieve overheid niet vrij uit.

De Vlaamse overheid vaardigt decreten en reglementen aan de lopende band uit. Vaak zijn de teksten erg ingewikkeld. In dat verband denk ik aan de Vlarem-regelgeving. Er zijn echter onvoldoende ambtenaren beschikbaar om op de naleving ervan toe te zien. Er worden tevens regels uitgevaardigd die een maat voor niets zijn en slechts schijnbaar een probleem aanpakken. Het gebeurt ook dat de Vlaamse overheid haar eigen regelgeving niet naleeft of ze tracht te omzeilen. Soms is zij zelfs flagrant in tegenspraak met de aanbevelingen die zij zelf formuleerde. Voorbeelden hiervan zijn het Vegetatiebesluit en het Bermbesluit die de overheid niet of op een slordige wijze naleefde.

Bij herhaling werd gezegd en geschreven dat de open ruimte moet worden beschermd. Toch stelt men vast dat de illegaal geplaatste **reclameborden** steeds toenemen of dat de verplichting om groenschermen aan te brengen rond fabrieksgebouwen en landbouwloodsen nauwelijks wordt nageleefd. Dergelijke visuele

Capoen

vervuiling van de open ruimte wordt niet aangepakt.

Het project Vlaanderen 2002 vermeldt dat elke gewestplanwijziging hoe dan ook moet worden gebaseerd op een globale benadering vanuit een sector of een regio. Dat betekent dus dat zij moet kaderen in een globale visie. Om te ontsnappen aan planschade of dreigende planschade past de Vlaamse regering geregeld het gewestplan aan om niet te moeten betalen. Quid met de globale planologische benadering? Dit zijn slechts enkele voorbeelden van handelingen die de burger alles behalve consequent vindt. Waarom zou hij stipt de regels eerbiedigen terwijl de overheid zelf ze niet eens nakomt?

Deze kritiek klinkt misschien hard, maar de Vlaamse overheid moet trachten consequent te zijn. Zij moet immers het voorbeeld geven. Dan pas zal de overheid opnieuw geloofwaardig worden en zal de bevolking beter meewerken. Slechts op die voorwaarde zullen de gevolgen van de fouten uit het verleden doeltreffend kunnen worden aangepakt en kan Vlaanderen resoluut een nieuwe en hoopvolle toekomst tegemoet gaan.

Ons streefdoel tegen 2002 is dat de Vlamingen eindelijk hun vertrouwen kunnen stellen in hun overheid. Dat is bovendien de grondslag voor het bouwen van een leefbaar Vlaanderen.

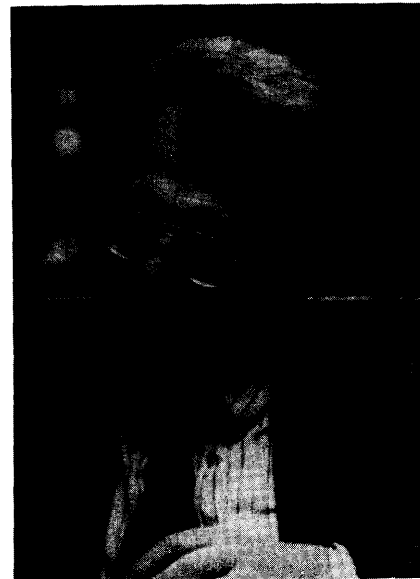
De voorzitter : De heer Ansoms heeft het woord.

De heer J. Ansoms (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, waarde collega's, namens onze fractie wil ik u graag een appreciatie geven van een drietal hoofdstukken, namelijk een lerend Vlaanderen, een zorgzaam Vlaanderen en een toegankelijk Vlaanderen. Gezien het korte tijdsbestek zal ik mij vooral concentreren op enkele kritische beschouwingen en enkele leemten in de tekst aanstippen. Ik wil niet verkeerdelijk de indruk wekken dat wij negatief

staan tegenover het project. De Vlaamse christendemocraten kunnen zich integendeel zeer goed terugvinden in de meeste door de Vlaamse Executieve geformuleerde lange-termijnvisies.

Naast een maatschappelijke opdracht heeft onderwijs voor de CVP-fractie ook de functie om, in aansluiting op de opvoeding in het gezin en in samenhang met andere opvoedings- en vormingsmilieus, mensen te begeleiden tot zij als persoon zelfstandig een eigen levensontwerp kunnen ontdekken, aanvaarden en realiseren. Dit alles gebeurt in een open relatie met en in dienst van de anderen. Vanuit deze visie heeft onze fractie het vierde spoor beoordeeld. Toch wil ik er eerst op wijzen dat nergens de belangrijke rol van het vrije initiatief en de dynamiek die daar in de onderwijswereld van uitgaat wordt vermeld. Ook het gegeven van de permanente vorming, te situeren binnen het onderwijs, de vorming en het sociaal-cultureel werk, wordt als vaststelling onvoldoende beklemtoond. Het bevreedt ons ook dat het wetenschappelijk onderzoek stiefmoederlijk wordt behandeld.

Het meest in het oog springende luik in een lerend Vlaanderen handelt over de vrijheid van onderwijs. De toekomst van de historisch gegroeide **opdeling** in netten wordt in het project Vlaanderen-Europa 2002 in vraag gesteld. Men stelt dat het begrip vrijheid van onderwijs herdacht en heringevuld dient te worden. Hierbij kunnen het HOBU en het volwassenenonderwijs een **pioniersrol** vervullen. Deze zienswijze en de wijze waarop ze wordt verwoord, dwingen ons tot enkele kritische opmerkingen. De grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs moet steeds het uitgangspunt blijven. De vrijheid van onderwijs wordt traditioneel geïnterpreteerd als de vrijheid van schoolkeuze, het recht om onderwijs te organiseren en de pedagogische vrijheid van de inrichtende machten. Gaandeweg heeft zich daaraan nog een interpretatie toegevoegd, namelijk het recht op onderwijs. De vrijheid van onderwijs heeft zowel inhoudelijke als budgettaire

SP-Raadslid Eddy Baldewijns behandelde in zijn uiteenzetting tijdens het debat over Vlaanderen-Europa 2002 het spoor van het lerend Vlaanderen

grenzen. Een efficiëntere aanwending van de middelen kan erin bestaan dat de scholen meer gaan samenwerken, eventueel over de **netgrenzen** heen. Dit betekent niet dat ze hun pedagogisch project opgeven, integendeel zelfs. Confrontatie met andere scholen kan immers verrijkend werken en de eigenheid nog versterken. Samenwerking tussen de instellingen moet uitgaan van de scholen zelf en kan nooit worden opgelegd door de overheid. Dit is essentieel, zeker voor het basis- en secundair onderwijs.

De tekstgedeelten over het beroep van de leraar zijn vaag. Er zal in de toekomst nochtans aan de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep moeten worden gewerkt. Niet alleen de opleiding moet worden verbeterd, er moet ook creatief worden nagedacht over de loopbaanperspectieven.

Dan kom ik nu bij het vijfde spoor, een zorgzaam Vlaanderen. Gezond zijn en welzijn houden in dat men zich letterlijk en figuurlijk goed voelt in zijn huis, dat men over een aanvaardbaar inkomen beschikt, dat

Ansoms

men evenwichtige relaties kan uitbouwen, dat men zich veilig kan voelen in de samenleving en dat men zijn persoonlijke autonomie en levensverwachting kan uitbouwen. Dit uitgangspunt, waaronder zowel de fysieke als de psychische en sociale dimensies van welzijn en gezondheid vallen, biedt een goede basis voor een ruim gesprek over de rol van de overheid en de verantwoordelijkheden van het zorgzame individu. Uit de vele positieve bedenkingen die in de commissie voor Welzijn en Gezondheid werden geformuleerd, leiden wij af dat dit mogelijk is.

De Vlaamse christendemocraten vinden in dit document belangrijke accenten die ons moeten leiden tot een duurzame, zorgzame samenleving. Deze bekommernis is trouwens ook terug te vinden in de andere hoofdstukken. Veilig verkeer, een correcte arbeidsverdeling of een gezond milieu dragen immers eveneens bij tot een duurzame en zorgzame samenleving. Bij de CVP staat het gezin centraal. Het gezin is een kern van ontplooiing, een zorgzame samenleving in Madurodam-formaat.

De CVP-fractie steunt daarom de idee dat de overheid de draagkracht van de gezinnen kan vergroten door diensten en voorzieningen te erkennen en te subsidiëren. Wij kunnen geen aantal zorgen op de gezinnen afwentelen om budgettaire redenen. De CVP kiest hier voor een positieve houding van de overheid. Wanneer een gezin voor de uitdaging komt te staan om een bejaarde ouder of een gehandicapt kind op te vangen, verwachten wij van de overheid voldoende steun opdat dit mogelijk zou zijn.

Oordeelt het gezin dat dit niet kan, dan verwachten wij dat de overheid voldoende alternatieven aanbiedt opdat de gezinsleden niet onnodig worden overbelast.

In het vijfde spoor vindt de CVP nog een aantal belangrijke punten. Hoewel zij niet altijd even gedetailleerd werden uitgewerkt, vormen zij toch een goede inventaris van de uitdagingen waarvoor wij staan.

Een van de problemen is hoe wij de noodzakelijke zorg zullen organiseren. In Vlaanderen 2002 wordt een goede invalshoek aangeboden, namelijk een indeling op drie niveaus: ten eerste, de door de burger afdwingbare basisvoorzieningen, ten tweede een ruim aanbod van belangrijke welzijnsvoorzieningen en ten derde de uitbouw van de welzijnsvoorzieningen op een nog hoger niveau, wat niet onmiddellijk tot de opdrachten van de overheid behoort.

Deze uitgangspunten brachten ons tot de rol van het OCMW, waaraan een spilfunctie wordt toegekend. De CVP pleit voor een coördinerend OCMW, wat niet betekent dat het alle diensten en voorzieningen zelf moet organiseren. Losstaande, elkaar concurrerende initiatieven lijken ons echter meer dan ooit uit den boze.

In elk geval is het vijfde spoor Een zorgzaam Vlaanderen voor ons een goed uitgangspunt voor de belangrijke discussie over de betaalbaarheid van de solidariteit en de zorg, die onafwendbaar in de nabije toekomst zal dienen te worden gevoerd. De CVP-fractie zal in dat moeilijk debat haar verantwoordelijkheid op zich nemen.

Als Vlaanderen Europa 2002 de basis vormt van een nieuwe tekst, dan vraagt de CVP zeker meer aandacht te besteden aan de kracht en het dynamisme van het privé-initiatief in de welzijns- en gezondheidssector en aan de jeugd; vraagt zij ook meer gevoeligheid aan de dag te leggen voor de groeiende vergrijzing en de tegenstelling tussen actieve en zorgbehoevende senioren en dringt zij erop aan meer denkwerk in verband met de gezondheidszorg te verrichten.

Ik kom nu tot mijn beschouwingen in verband met het zesde spoor Een toegankelijk Vlaanderen. Wij kunnen ons volledig terugvinden in de basisfilosofie van het Vlaamse toekomstplan inzake de mobiliteit in Vlaanderen. De vele aspecten van het probleem worden immers geïntegreerd benaderd. Daarbij houdt men bovendien rekening met de eisen in-

zake ruimtelijke ordening en leefmilieu.

Nochtans hebben wij enkele bedenkingen bij dit hoofdstuk. Ten eerste, de doelstelling inzake CO₂-reductie is erg vaag omschreven. Het is niet duidelijk hoe groot de bijdrage is. Vandaar dat deze doelstelling in de concrete actieplannen zal moeten worden gekwantificeerd.

Ten tweede, de doelstelling in verband met het autogebruik is niet hoog genoeg. Als het aandeel van het individueel gemotoriseerd autoverkeer niet mag stijgen in vergelijking met het andere verkeer, dan betekent dit dat het autoverkeer tegen 2002 nog met ongeveer 35 percent mag toenemen in de veronderstelling dat de globale mobiliteit met 50 percent stijgt. Welnu, wij vrezen dat Vlaanderen dan niet meer toegankelijk is en dat het verkeer zich in één lange file moet verplaatsen.

Ten derde, de Vlaamse regering mikt bijzonder hoog met haar doelstelling inzake de verkeersveiligheid. Maar ik twijfel eraan of ze ook kan worden gerealiseerd. Immers, zij heeft een aantal hefboomen daartoe niet zelf in de hand, denken wij maar aan de verkeerswetgeving, de rij-opleiding, het controlebeleid, de reglementering en inspectie van voertuigen enzovoort. Bovendien heeft zij slecht 10 percent van het Vlaamse wegennet onder haar bevoegdheid, namelijk de gewestwegen.

In elk geval zal Vlaanderen de gemeenten moeten mobiliseren tot een krachtig verkeersveiligheidsbeleid voor het gemeentelijk wegennet, waar 45 percent van de verkeersslachtoffers vallen. Dat veronderstelt ook een input van belangrijke financiële middelen door het Vlaamse Gewest in de gemeenten, die immers niet over de nodige kredieten daartoe beschikken.

Ik vraag mij overigens af of de administratie van Openbare Werken voldoende kijkt heeft op het veiligheidsrendement van de investeringen in de gewestwegen. Met het oog op een optimale aanwending van de middelen in functie van de verkeersveilig-

Ansoms

heid, is het dringend nodig dat een visie ter zake wordt ontwikkeld.

Ten slotte wijs ik op drie leemten in het hoofdstuk. Ten eerste betreuren wij dat in het hoofdstuk Een toegankelijk Vlaanderen nergens het begrip auto-arme stad wordt gebruikt. Wij willen niet aan woordfetisjisme doen, maar dat begrip is een concrete doelstelling waarrond de Vlaamse bevolking kan worden gemobiliseerd. Enquêtes wijzen overigens uit dat de meerderheid van de Vlamingen dit idee steunt.

Ten tweede, de administratie moet in de toekomst veel meer multidisciplinair worden samengesteld. Zo niet geraken wij nooit uit de klassieke eenzijdige benadering van het mobiliteitsprobleem.

Een derde leemte is, mijns inziens, het feit dat er, inzake het stads- en streekvervoer, geen plan van De Lijn in het vooruitzicht wordt gesteld.

Wij hadden graag een doelstelling in de aard van openbaar vervoer x 2 gezien. Ter zake wordt de indruk gegeven dat Vlaanderen zijn stads- en streekvervoer niet ernstig neemt.

Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, collega's, dit waren enkele appreciaties – zowat in telegramstijl kritische bedenkingen en suggesties, over drie hoofdstukken uit het boek Vlaanderen-Europa 2002.

Ik hoop dat ik, samen met drie andere collega's uit mijn fractie, een totaal beeld van onze houding en onze steun ten aanzien van dit project heb gegeven.

De voorzitter : De heer Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, heren leden van de Executieve, collega's, ik heb verkozen als laatste fractievoorzitter het woord te voeren om te kunnen reageren op de talrijke uiteenzettingen van vandaag, voornamelijk op die van de oppositiepartijen. Ik zal voornamelijk

lijken pogen het debat over deze omvangrijke tekst op enkele essentiële uitgangspunten toe te spitsen.

Ik meen immers dat het document 2002 ook aanleiding is om, voor de toekomst, duidelijkheid te scheppen over de standpunten van de partijen.

Alvorens er ten gronde op in te gaan, wens ik ter inleiding twee bemerkingen te maken.

Vooreerst betreur ik dat het debat door de oppositiepartijen niet werd aangetrokken ; ik bedoel vooral de VLD en Agalev. Zij hebben zich daarvan getuigen de interviews – bij voorbaat al sterk afgezet tegen de ontwerp-tekst. Agalev heeft er een mediatieke stunt in bespeurd en de VLD heeft er zelfs een samenzwering tegen de partij op lange termijn van gemaakt. Ik verklap geen geheimen wanneer ik zeg dat de organisatie van een volwaardig debat in het bureau heel wat voeten in de aarde heeft gehad.

De heer A. Denys : U mag de rollen niet omkeren !

De heer L. Hancké : Mijns inziens is dit vanwege de oppositiepartijen een gemiste kans geweest. Zij hebben immers de moed niet opgebracht om de zaken op lange termijn te zien.

Het is in de politiek een oude klacht dat wij ons bezighouden met dagjesoplossingen, dat wij op korte termijn denken, dat de dag van morgen altijd ver weg is. Maar, wanneer er een gelegenheid is om een document dat tien jaar in de toekomst speurt te bespreken, stel ik vast dat er, noch in de commissies, noch in de openbare vergadering, een volwaardige deelname van de oppositiepartijen is geweest. Voor de openbare vergadering van vandaag maak ik wel een uitzondering voor Agalev.

Een tweede bemerking die ik ter inleiding wens te maken is dat ik dit een gemiste kans vind, omdat Vlaanderen-Europa 2002 niet alleen een futurologisch document is en niet alleen een extrapolatie in de toekomst is van een aantal strekkingen, die al in de samenleving besloten liggen, maar ook een document met een volutaristisch karakter.

Ik meen dat dit document, rekening houdend met een aantal zaken die wij in de samenleving willen veranderen en een aantal trendbreuken die wij wensen te veroorzaken binnen de samenleving, een aantal van deze trendbreuken aanduidt. Het spijt mij derhalve dat, precies over de wilsuïting die achter die trendbreuken schuilgaat, vanwege de oppositie onvoldoende uitspraken werden gedaan. Zeker in de commissies is dit vanwege de oppositiepartijen niet op een volwaardige manier gebeurd.

Ik zal vervolgens mijn uiteenzetting toespitsen op de fundamentele bezwaren die de oppositiepartijen tegen deze tekst hebben geopperd.

Met alle sympathie voor een aantal van haar stellingen, kan ik het niet eens zijn met de twee verwijten die Agalev heeft geformuleerd.

Op de vermeende onduidelijkheid in de tekst over de Vlaamse identiteit, de culturele eigenheid, de openheid op de wereld en op Europa, die door de heer Geysels werd beklemtoond, zal ik straks ingaan.

Het pleidooi van Vlaanderen-Europa 2002 voor economische groei, zij het ecologisch, cultureel en sociaal gecorrigeerd, kan Agalev uit hoofde van haar basisfilosofie moeilijk bijtreden. Dit document plaatst Agalev opnieuw voor de haalbaarheid van haar filosofie. In menig debat heb ik met woordvoerders van deze partij de degen gekruist over de geplande nulgroei en de omschakeling van de economie. De fundamentele vraag blijft of er zonder economische groei binnen afzienbare termijnen een oplossing bestaat voor het herstel van een door de economisch crisis verscheurd sociaal weefsel van een duale samenleving en een antwoord op de nieuwe uitdagingen, de mobiliteit, het milieu, enzovoort. Deze problemen komen onherroepelijk in hun volle omvang op ons af.

Kan zonder economische groei aan deze uitdagingen het hoofd worden geboden ? Zo niet, volgens welk economisch groeimodel kan dit dan wel ? Dit blijven onopgeloste grondvragen voor Agalev.

Hancké

Een andere onbeantwoorde **grondvraag** dient zich aan voor de VLD. De VLD werpt zich op als de partij die een andere relatie tussen overheid en burger en het sociale middenveld voorstaat. Men zou de partij een partij van politieke protestanten kunnen noemen. Zoals de protestanten geen bemiddelaars kennen tussen de Voorzienigheid en de gelovigen, kent de VLD geen bemiddelaars tussen de overheid en de burgers. Dat middenveld kan nog amper bestaan en de burger, of veeleer de gebruiker, moet volgens hen een andere relatie ten overstaan van het middenveld ontwikkelen.

Zonder veel nuancering stelt de VLD het sociale middenveld gelijk met verzuiling en dus met de behartiging van groepsbelangen, waardoor de band tussen de gebruiker en het **middenveld** beschreven wordt in termen van betutteling.

Reeds sedert lang oefen ik op deze plaats kritiek uit op het functioneren van de verzuilde structuren in dit land, maar toch vrees ik dat de VLD-kritiek het kind met het badwater weggooit.

In het verslag van de commissie voor Onderwijs lees ik dat de VLD opnieuw denkwerk verricht over de formule van de zogenaamde onderwijscheques, trekkingsrechten die iedere gebruiker heeft op het onderwijs. Deze formule kan eventueel uitgebreid naar de terreinen van welzijn, gezondheid en cultuur.

Meer dan eens heb ik scherpe kritiek geleverd op deze formule, maar tot mijn ontgoocheling werd deze kritiek nooit weerlegd, zelfs niet wanneer ik deze cheques uitdagend vergelijk met de rantsoeneringszegels tijdens de oorlog en een zwarte markt in het leven roept op de markt van welzijn en geluk.

Want binnen de kortste keren zal men met een systeem van trekkingsrechten of cheques de ongelijkheid van kansen en behandeling, de discriminatie en de achterstelling terug zien opduiken in deze samenleving.

Ik heb die tekening al een paar keer geschetst ten aanzien van de VLD, maar ik heb er nooit antwoord op gekregen. Ik voorspel dat zo een formule, waarin de burger zich rechtstreeks richt tot de instelling zonder bemiddelaars, bedoeld voor de 21ste eeuw, ons met de vaart van een snelheidstrein terug zal brengen naar de formule van de 19de eeuw en de burger zal worden wat hij toen was, een bourgeois. We zeggen tegen de VLD dat we nu eindelijk recht hebben, na twee of drie jaar discussie over die formule van trekkingsrechten van de burger en de cheques, om te weten wat die partij daar uiteindelijk mee bedoelt en welke sociale effecten ze daarmee nastreeft.

Dan heb ik nog een andere opmerking aan het adres van de VLD. In de Vlaamse Raad is enkele jaren geleden een sterke stroming ontstaan in de richting van ontzuiling die geleid heeft tot de vorming van een werkgroep. Hierbij stip ik aan dat uit hoofde van de meeste deelnemers aan die werkgroep, de term ontzuiling niet betekende dat het sociale middenveld zou worden ontmanteld, maar wel dat er formules zouden worden ontworpen van coördinatie, gelijkstelling en sturing door de overheid. Ik stel vast dat door de ongeënuanceerde kritiek van de VLD op het sociale middenveld de krachtige impuls tot de ombuiging van het beleid is weggefallen en dat de activiteit van die commissie daardoor aanzienlijk is verzwakt.

In een volgende punt wil ik het hebben over de culturele identiteit. Ook de heer Lauwers heeft dit al aangekaart in de uitstekende redevoering die hij vanmorgen heeft gehouden evenals de heren Geysels, Van Grembergen en Dierickx. Termen als culturele identiteit, culturele eigenheid, openheid op de wereld, enzovoort, zijn hier vandaag al herhaaldelijk aan de orde geweest. In het verslag van de commissie voor Cultuur over dit document heb ik wat uitdrukkingen gelezen van vertegenwoordigers van het Vlaams Blok. Ik kan niet verzwijgen dat wat het Blok verstaat onder cultuur mij de lippen heeft doen krullen van misprijzen. Ik

heb ook documenten die de partij in het verleden heeft uitgegeven, gelezen en ik stel vast dat ze zich overlevert aan Newspeak waarvoor men zich moet hoeden. Het oude leidersbeginsel wordt daarin nu vertaald als het aristocratische beginsel. Het oude racisme waarvan intussen is aangetoond dat het wetenschappelijke nonsens is, dat het sociaal ontwrichtend werkt en dat het bovendien onmenselijk is in zijn toepassingen, wordt nu verhuld in de nieuwe term van culturele identiteit. We mogen echter niet blind zijn voor het feit dat dit dezelfde effecten heeft.

Aldus ontstaan onoverkomelijke scheidingslijnen tussen mensen waardoor mensen en groepen worden uitgesloten. In de opvatting van het Vlaams Blok is culturele identiteit een absoluut, totaal begrip zoals eertijds racisme : als je het ras niet had, kon je het niet krijgen en als je het had, kon je het niet verliezen. Als je vandaag de culturele identiteit niet hebt, kan je ze niet krijgen en als je ze hebt, kan je ze niet verliezen.

Mijnheer de minister-president, we zullen dus op ons taalgebruik moeten letten of het verduidelijken, want voor we het weten, worden we waterdragers van verderfelijke denkrichtingen.

Voor ons socialisten, en ik hoop ook voor de Executieve, is culturele identiteit een historische, geen natuurlijke categorie. Culturele identiteit is een momentopname in een proces, waarin ze kan versterkt, maar ook verzwakt en zelfs opgelost worden. Zij moet bovendien sterk gerelativeerd worden, ten eerste omdat culturen elkaar wederzijds kunnen doordringen, elkaar kunnen bevuchten en verrijken, maar vooral omdat onderliggend aan alle culturen op de aarde een gemeenschappelijke cultuur bestaat, die berust op het **menszijn**. Dit verklaart overigens waarom we volmaakt in staat zijn alle uitdrukkingen van het leven, alle kunstuitingen van waar ze ook komen — van India, van de Eskimo's, van **Zuid-Amerika** — , te begrijpen, waarom we Marquez, Breitenbach, Gandhi en Lincoln als onze huisgoden kunnen beschouwen. Cultuur zo **begre-**

Hancké

pen, is een deur op de wereld, een instrument tot contact met anderen. Vermeylen zei het al : Vlaming zijn, om Europeeër te worden ; ik voeg eraan toe, om wereldburger te worden.

Ik meen dat het sterke aanbeveling verdient dat de Executieve in de gemaendeerde versie van de tekst vooral zou ingaan op de uitnodiging om de termen te verduidelijken, het woordgebruik te preciseren en wellicht in een hoofding vooraf het Vlaamse zelfbeeld en de relatie Vlamingen en de anderen te schetsen ten einde alle dubbelzinnigheid op te heffen.

Het debat heeft voor mijn fractie nogal wat duidelijkheid gegeven en, met alle verschillen van mening die ook nog binnen de meerderheid zullen bestaan, het heeft aangetoond dat op essentiële onderdelen van een toekomstige visie op de samenleving de verschillen van mening tussen de meerderheid en de drie oppositiepartijen soms groter zijn dan wij aanvankelijk veronderstelden. Dat is gelukkig niet het geval voor de **grondwaarden**, met uitzondering voor bepaalde partijen die ik in dat proces niet wil betrekken. Ik hoop dat we de eensgezindheid van de meerderheidspartijen in de herfst kunnen vertalen in een gemeenschappelijke met redenen omklede motie. **(Applaus)**

De voorzitter : De heer Caudron heeft het woord.

De heer J. Caudron (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, ik zal het voornamelijk hebben over het sociale Vlaanderen dat in het project van de Vlaamse regering grotendeels besproken wordt in het vijfde spoor, namelijk het spoor naar het zorgzame Vlaanderen. Men mag het mij niet kwalijk nemen dat ik een aantal wissels inlas om de juiste koersrichting te garanderen, een richting die uiteindelijk moet leiden tot een beter Vlaanderen.

Een actieplan op lange of middellange termijn, zoals dat van de Vlaamse regering, moet voornamelijk een visie creëren waarna de concrete stap-

pen om de vooropgestelde doelen te bereiken kunnen worden geformuleerd.

In het vijfde spoor van het actieplan Vlaanderen-Europa 2002 ontbreekt de brede visie op het zorgzame Vlaanderen, zoals wij dat in 2002 wensen, en bijgevolg ook de concrete stappen om die visie uit te werken. Het is natuurlijk evident dat men zich bij het ontwikkelen van een dergelijke brede visie, begeeft op andere terreinen dan de welzijnszorg stricto sensu, dat zelfs aspecten moeten worden belicht die nog niet tot de bevoegdheidsdomeinen van de Vlaamse deelstaat behoren. Deze durf ontbreekt in dit vijfde spoor, dat veelzeggend het zorgzame Vlaanderen werd gedoopt en bijvoorbeeld niet het sociale Vlaanderen.

Nochtans is dit juist het interessante van dit gezamenlijk actieplan : het overleg over de ministeriële bevoegdheidsgrenzen heen en het appel aan de andere bestuursniveaus, met het oog op een coherente aanpak van de problemen en de creatie van een Vlaamse identiteit. Op die manier kan een duidelijke keuze worden gemaakt voor een bepaald samenlevingsmodel. Voor de Volksunie is de vraag hoe het ontstaan van een duale samenleving kan worden vermeden van essentieel belang. In elk geval is dat onmogelijk langs de weg van het egoïstisch liberalisme. De economische liberale maatschappij heeft nood aan correctie om te beletten dat de minstbedeelde leden uit de boot vallen.

Daarom kiest de Volksunie voor een leven in kringen, waar verbondenheid en solidariteit tussen de leden centraal staan. De verbondenheid met de kring en de leden van die kring geeft voedsel aan de wisselwerking tussen mens en gemeenschap. Elke mens draagt op zijn manier bij tot de gemeenschap en de gemeenschap geeft aan elke mens iets terug. Onze solidariteit is een solidariteit over alle grenzen, geografische en spirituele, heen.

De verdeling van de solidariteit moet voor ons tot stand komen via geïnstitutionaliseerde structuren. Ouder-

wetse en nieuwe vormen van liefdadigheid zweren wij af. Het werkelijke fysieke, psychische en sociale welzijn moet op elk bestuursniveau worden verzekerd door gevestigde instellingen.

Het OCMW moet die taak op plaatselijk vlak vervullen. Als coördinator van het hele welzijnsbeleid moet het een open huis zijn voor de leden van de gemeenschap. Daarom moet elk OCMW een welzijnsloket plannen waar bewoners van de gemeente terecht kunnen met vragen inzake het aanvragen van allerhande uitkeringen en voor de uitbetaling van **stempelgeld**, pensioen, ziekteverzekering, enzovoort. Op die manier komt er een einde aan elke vorm van afhankelijkheid, politiek dienstbetoon en verzuiling.

De Volksunie vindt het essentieel dat alle beleidssectoren een sociale component in het beleid inbouwen. Het actieplan schiet op die twee vlakken tekort. Enerzijds is er vanuit de andere sporen te weinig aandacht voor het sociale. Wat betreft onderwijs, cultuur, huisvesting, toerisme, enzovoort, moeten wij een visie ontwikkelen die dualiteit in de samenleving weet te vermijden. Ik pleit dan niet voor meer middelen, wat in feite het eenvoudigste is, maar voor strategie, doelmatigheid en coherentie. Anderzijds ontbreekt het het vijfde spoor aan coördinatie vanuit het **welzijnsbeleid**. Dit moet de nodige maatregelen vooropstellen om die duale samenleving te omzeilen, om de welvaart te verdelen en het beleid moet bovendien richtlijnen plannen voor de andere sectoren. Het onderhavige project biedt hiervoor nochtans de geschikte aanleiding. Het is onrechtvaardig wanneer de minstbedeelde niet bij sociale huisvestingsmaatschappijen terecht kunnen voor een woning, iets dat in realiteit dikwijls zo is. Een sociaal huisvestingsbeleid is nochtans in de eerste plaats voor hen uitgestippeld en niet om winstmaximalisatie te bereiken. Het zijn veelal de **OCMW's** die moeten inspringen om mensen met de laagste inkomens een dak boven het hoofd te bieden. Dat kan toch niet ! Het is welzijnsonvriendelijk en bewijst dat

Caudron

het beleid hier het algemene welzijn uit het oog heeft verloren.

De tekst getuigt niet alleen van een globaal gebrek aan inzicht, maar zwijgt bovendien over het belangrijkste instrument om vanuit het welzijnsaspect naar welvaart te streven, namelijk de sociale zekerheid. Het gaat hier inderdaad grotendeels om bevoegdheden die niet aan de Vlaamse regering toekomen. Op lange termijn moet dit plan er evenwel naar streven in die situatie verandering te brengen. De sociale zekerheid moet worden geregionaliseerd om een eigen Vlaams beleid ter zake mogelijk te maken. Dit impliceert dan ten eerste dat het stelsel totaal anders wordt gefinancierd en ingericht en ten tweede dat geldverslindende entiteiten zoals vakbonden en mutualiteiten hun taak als tussenpersoon verliezen en zich op hun oorspronkelijke opdracht toelaggen. Dit zijn de basiselementen om het systeem betaalbaar te houden en te laten overleven.

Het wordt tijd dat men het niet langer als onsolidair bestempelt als wij eisen dat de sociale zekerheid wordt geregionaliseerd. Dit is een gemakzuchtig verwijt vanwege weinig geïnspireerde unitaristen. De Volksunie als integraal-federalistische partij, streeft naar een leven in kringen : maatschappelijke, culturele, sportieve, politieke, enzovoort. Elk individu in elke kring is evenwaardig aan elk individu uit eender welke andere kring. Wij hopen tot solidariteit te komen onder alle inwoners van onze eigen kring, maar ook op Europees en wereldwijd niveau is dit onze doelstelling. Het welvarende Vlaanderen moet zijn welvaart met andere, minder fortuinlijke Europese regio's delen en meer nog met de Derde Wereldlanden. Zij hebben onze solidariteit veel meer nodig dan sommige nabijgelegen regio's. Vooral nu het rijke westen een nieuw wingewest heeft gevonden in het voormalige Oostblok, moeten wij de aandacht richten op solidariteit tussen noord en zuid. Ontwikkelingshulp moet echte hulp worden en geen smoesje om nog meer terug te krijgen. Alleen al omwille van een welbegrepen eigenbe-

lang moet de kloof tussen arm en rijk worden gedempt. Zolang er geen ernstige ontwikkelingshulp wordt geboden, kan aan de migratie geen einde komen. Collega Van Grembergen pleit daarom ook voor regionalisering van de ontwikkelingssamenwerking : op die manier kunnen wij een eigen Vlaamse visie hierop vormen. Uitendelijk moeten de sociale zekerheid en andere sociale initiatieven tot een groter welzijn leiden.

In het actieplan worden een aantal bevoegdheden omschreven om dit welzijnsstreven te bereiken. De concrete middelen en acties die worden geformuleerd om welzijn te schepjen, zijn geen doelstellingen op zich, maar evidenties. Niemand zal betwisten dat een goede professionalisering, openbaarheid, rechten- en plichtenbepaling, enzovoort, noodzakelijk zijn. Elke democratisch verkozen politicus zal ernaar streven die elementen correct uit te werken. Daarenboven is er ook sprake van initiatieven zoals zelfzorg en mantelzorg. Die zijn op zichzelf wel vernieuwend, maar kunnen even goed dienen als een excuus om de welzijnszorg af te bouwen.

Wij willen een meer ambitieus welzijnsproject waarin aandacht wordt besteed aan de verschillende doelgroepen die nood hebben aan zorg. Ook willen wij dat aandacht wordt besteed aan de toenemende problemen van de vierde wereld, en aan de mensen van bij ons die uit de solidariteitsboot vallen. Wij willen een actieplan voor het wegwerken van de problemen van de generatie-armen, een groep Vlamingen die voor niemand, ook voor geen enkele politieke partij, interessant is en toch ons respect en onze aandacht verdient.

Wij willen concrete plannen voor de problemen van de migranten, de gehandicapten, de jongeren, de daklozen en de delinquenten. Het drugsprobleem bij de jongeren kan bijvoorbeeld niet door het voeren van een repressief beleid worden opgelost. Vanuit het welzijnsbeleid moet de vraag worden gesteld waarom jongeren drugs nemen en waarom zij uit de werkelijkheid vluchten. Ook dit probleem zal ingrepen vergen in ver-

schillende andere beleidsdomeinen. Jongeren moeten de kans krijgen tot het beleven van arbeidsvreugde. Waarom nog wachten op de arbeidsherverdeling ? Zij moeten worden aangemoedigd tot creatie en zelfwaardering. Ook dit kan via het ter beschikking stellen van de nodige structuren en stimuli. Wij moeten hen perspectieven bieden die hen levensvreugde en maatschappelijk engagement kunnen verschaffen. Dit kan door een ambitieus lange-termijnproject dat ernstig wordt benaderd.

Met dezelfde en nog andere problemen worstelen de bejaarden. Ook deze bevolkingsgroep heeft nood aan een specifieke en dringende aanpak. Ook aan hen moet aandacht worden geschonken in alle sectoren, namelijk op het vlak van de cultuur, het toerisme, de huisvesting. Bovendien moet dringend werk worden gemaakt van de opvangproblematiek van hoogbejaarden, met speciale aandacht voor de betaalbaarheid van de opvang. Het koninklijk besluit op de onderhoudsplicht is positief.

Deze doelgroepen en ook anderen hebben nood aan een specifiek beleid, omdat zij ondanks de sociale zekerheidsmechanismen verwijderd blijven van wat wij als welzijn beschouwen. In een lange-termijnproject moet ten aanzien van deze groepen een te bereiken doel worden vooropgesteld. Samen met de visie op het algemeen sociaal zekerheidsbeeld geeft dat een beeld van waar wij naartoe willen, welk sociaal Vlaanderen wij willen. Als dat beeld er is, kan men op korte termijn de nodige acties ondernemen die naargelang het resultaat kunnen worden aangepast. Een dergelijk strategisch denken met betrekking tot het sociale Vlaanderen missen wij in het actieplan. De concrete voorstellen zijn te algemeen en het globale beeld is niet concreet en verregaand genoeg.

Tot slot wil ik naast deze bedenkingen toch benadrukken dat het initiatief van de Vlaamse regering aangemoediging verdient. Vlaanderen bewijst op deze manier dat het slagvaardiger is dan het oude België. Het gevoel van liefde voor en verbonden-

Caudron

heid met Vlaanderen heeft de Vlaamse politici geïnspireerd tot verantwoordelijk handelen en samenwerken over de partijgrenzen heen.

Verantwoordelijk handelen betekent voor een politicus de samenleving sturen en harmoniseren. Dat werd met dit project beoogd, wat positief is. De Volksunie vindt het resultaat onvoldoende en wil nog verder gaan. Het is de droom van onze partij van dit stukje Vlaanderen, de plek waar wij, Vlamingen, leven en mede-verantwoordelijkheid dragen, een mooi, teder en groot-menselijk stukje wereld te maken, waar het voor iedereen goed is om te leven.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, niet als stijlfomule maar met grote overtuiging zeg ik dank aan alle sprekers die vandaag het woord hebben gevoerd. Mocht er enig misverstand geweest zijn rond dit project, dan wil ik nogmaals herhalen dat het een werkstuk is, een discussietekst en zoals collega Hancké zei, geen bijbel, of zoals anderen zegden, geen evangelie en ook geen leerstellig plakkaat dat aangeeft dat uiteindelijk alles in een samenleving vastligt, dat niets beweegbaar is. Het is dus een open uitnodiging.

Het is een reflectie hoe wij Vlaanderen in de volgende jaren zien. Ik besef, samen met de collega's, dat er hiaten zijn. Ik kan tien domeinen opsommen waarvan ik bij het herformuleren rustig kan zeggen dat wij ze anders zouden uitwerken.

Een andere bedenking is dat een aantal hefbomen niet tot onze rechtstreekse bevoegdheid behoren. Men kan echter opinies formuleren, doelstellingen voorop stellen, ook al vallen deze buiten de strikte bevoegdheden. Het debat met ons eigen Vlaams parlement is het belangrijkste, belangrijker dan alle andere reacties. Ik zou de opinies van de fracties en van de collega's onvoldoende ernstig nemen als ik slechts gedeeltelijk op de verschillende punten zou antwoor-

den. Ik wil consequent doen wat we gezegd hebben, namelijk een eerste werkstuk aanbrengen, daarover de discussie openen en goede gedachten laten wijken voor betere gedachten, een aantal opinies die we hebben vooropgezet laten wijken voor betere opinies. Uit het debat van vandaag heb ik geleerd dat over alle fracties heen er tenminste één consensus is gegroeid namelijk dat een project op langere termijn een absolute noodzaak is, willen we onze gemeenschap kwalitatief uitbouwen. Vaak krijgt de uitvoerende macht het verwijt dat ze zich enkel bezig houdt met decreten of besluiten en dat ze niet dialogueert met de vertegenwoordigers van de gemeenschap. Het is dus een ongevoel project. Het stelt ons bijzonder kwetsbaar op omdat op elk moment een concrete beleidsmaatregel kan worden getoetst aan onderdelen van het project.

Ik richt mij nu tot de oppositie. Wij hebben nooit gevraagd om één groot akkoord te geven over de onderdelen van het project. Ik weet dat de politieke stromingen gesteund zijn op sterk geprofileerde opvattingen. Vernieuwend lijkt dat wij een eerlijke poging hebben gedaan om over drie partijformaties heen, wanneer het mogelijk is in de volgende fase van het debat over alle fracties heen, te zoeken, niet naar de grijsheid van het compromis maar naar een synthese van de verwachtingen en doelstellingen. Ik deel de mening van degenen die hebben gezegd dat wij de verwachtingen niet kunstmatig mogen optrekken, dat de problemen groot zijn en dat wij met realisme moeten besturen.

Mijnheer de voorzitter, ik stel voor dit debat niet vandaag af te sluiten maar dat met de Vlaamse regering op basis van wat hier werd gezegd en op basis van vele andere reacties, opnieuw aan het werk wordt gegaan. Ik hoop binnen de kortste keren, maar na voldoende tijd om het goed te overwegen, een concreet beleidsdocument in te dienen bij de Vlaamse Raad. Ik hoop dat het zal resulteren in een uitspraak van de verschillende fracties. Dat is niet het werk van één man of van acht mensen. Dit project

moet de aanzet zijn om vanuit herkenbare eigenheid te werken. Het debat heeft de grenzen aangetoond waarbinnen wij moeten handelen.

Wij bekijken de zaken ruim en zetten alles op alles om in onze gemeenschap de dingen te organiseren zoals het hoort.

Zoals een van de uiteenzettingen heeft aangetoond, is dit een appel aan de levenden en de positieve krachten — over de tegenstellingen van elke dag heen — om te denken aan het begin van de volgende eeuw.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer de voorzitter, de minister-president zegt in feite dat hij het huiswerk zal overdoen en dat er een nieuw debat zal volgen. **(Bevestigend gebaar van minister-president Van den Brande)**

Wij twijfelen aan het nut van een nieuw debat. Wij hebben namelijk vastgesteld dat er nogal wat tegenstellingen zijn inzake maatschappijkeuzes. Ik zie dan ook niet goed in hoe men ondanks deze fundamentele tegenstellingen kan komen tot een nieuw document waar heel Vlaanderen zou achterstaan. Zoiets lijkt mij vandaag niet mogelijk.

Bovendien ben ik een beetje verbolgen over de manier waarop de fractieleider van de SP de oppositie en vooral de VLD heeft aangepakt. Wij hebben het debat gevoerd vanuit onze maatschappijvisie. Ik betreur dan ook dat, als blijkt dat het debat weinig interesse uitlokt, de SP-fractieleider daarvoor de schuld legt bij de oppositie.

Met die manier van handelen zien wij er als fractie liever van af om nog verder te werken aan dit document waarvan nu blijkt dat het eerder denkoefeningen zijn van acht ministers. Wij zijn geen vragende partij om daarover een nieuw debat te voeren.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, onze fractie houdt zich aan de afspraak over dit debat.

Van Rompuy

De bedoeling was dat de verschillende fracties vanuit hun invalshoek dit document zouden bekijken en dan hun mening naar voren zouden brengen. Trouwens, wij zijn het ook niet op alle punten eens. Wij zullen dit debat dan ook niet afsluiten, we zullen geen motie indienen. Elke fractie zal zijn bemerkingen overmaken aan de auteurs van het project **Vlaanderen-Europa 2002**. We hopen dat zij met de inbreng die zij van onze kant hebben gekregen het document opnieuw zullen bekijken en aanvullen. We zullen ook heel concrete suggesties doen en we hopen in het najaar een definitieve versie van dit document te hebben.

Op dat moment kunnen we in de Vlaamse Raad opnieuw een discussie voeren over dit project die dan eventueel kan uitmonden in een resolutie. Dit is wat in het bureau van de Vlaamse Raad is beslist en wij houden ons aan de procedure. Dit project en de discussie erover hebben bewezen dat dit debat heel interessant was. Ik deel dan ook niet de mening van collega Hancké. Soms kregen we hier haast filosofische benaderingen te horen, maar ook dit moet kunnen. Wij evalueren dit **denkwerk** positief en willen er dan ook aan verder werken.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Mijnheer de voorzitter, ik wil drie elementen benadrukken.

Ten eerste, ook ik heb moeite met de uitspraak van collega Hancké dat de oppositie verantwoordelijk is voor deze mislukte kans. Ik ga het debat dat in de commissie gevoerd werd, niet heropenen en ik zal evenmin verwijzen naar de soms zeer summiere verslagen van de commissievergaderingen. Ik zal de povere belangstelling van de meerderheidspartijen niet opnieuw aan de kaak stellen. Desalniettemin ben ik van mening dat de opmerking van collega Hancké aan het onfatsoenlijke grenst omdat Agalev bij de eerste bekendmaking van het document, hard maar constructief gereageerd heeft.

Ten tweede, naar aanleiding van de houding van de Executieve en haar televisieshow is Agalev gedwongen geweest om haar positie duidelijk te verwoorden. Agalev doet niet mee aan deze marketingspelletjes ! Mijn fractie werkt niet mee aan een vorm van consensus waarbij wij nu, te goeder trouw, een aantal bemerkingen geven die achteraf misbruikt zullen worden.

Ten derde, Agalev heeft kritiek gegeven op de gevolgde procedure en de taal van het document. Agalev blijft bij haar fundamentele bemerking over het verhaal binnen het project.

De mening van Agalev verschilt slechts op één vlak van die van de VLD. Mijn fractie zal elk werkstuk van de Executieve dat betrekking heeft op belangrijke domeinen, beoordelen op zijn verdiensten.

Indien de Executieve dit document herwerkt, zal Agalev hierover haar oordeel uitspreken. Het is aan de Executieve om haar herkansing waar te maken !

De voorzitter : De heer Dewinter heeft het woord.

De heer F. Dewinter : Mijnheer de voorzitter, de oppositie had kunnen kiezen om dit marketingspelletje niet mee te spelen en ostentatief weg te blijven uit dit debat. De oppositie en mijn partij hebben dit niet gedaan. Het Vlaams Blok heeft geprobeerd om op een constructieve wijze aan het debat deel te nemen.

Mijnheer de voorzitter, ik dring erop aan dit debat af te sluiten met de indiening van een motie van aanbeveling. Ik zie het nut niet in dit document nogmaals te herkauwen en het debat hierover te heropenen. Dit zou natuurlijk een extrapubliciteit aan het project geven !

Wij moeten dit debat — al dan niet in schoonheid— afronden met moties van aanbeveling waarover de vergadering later zal stemmen.

De voorzitter : De heer Van Rossem heeft het woord.

De heer J.-P. Van Rossem : Mijnheer de voorzitter, met verbijstering

heb ik geluisterd naar al de mooie woorden die rondgestrooid worden over dit project dat van een totale platvloersheid getuigt.

Welke bedrijfsleider zou op dezelfde manier tewerk gaan, moest hij de toekomst voor de komende tien jaar van zijn bedrijf plannen ? Welke bedrijfsleider zou een hoop onnozelheden, een hoop wensdromen samengooien ?

Dit project komt neer op een natte masturbatiefilosofie van de heer Van den Brande.

Dat de Vlaamse Raad aan het debat haar tijd verspild, is het beste bewijs dat de leden van deze vergadering niets te doen hebben.

Indien men een degelijk project voor de toekomst had willen schrijven, had men beter een voorbeeld aan het buitenland genomen.

In Scandinavië stelt men voor de samenleving tienjarenplannen op. Deze plannen bestaan uit drie luiken : een macro-sociometrisch, een cliometrisch en een econometrisch luik. Deze plannen bestaan niet uit een aantal wensdromen waaraan niemand iets heeft.

Ik sluit mij dan ook volledig aan bij de uitspraak van collega Geysels. Wij willen niet meespelen in deze marketingspelletjes. Ik wil er alleen nog aan toevoegen dat het marketing **betreft** van een soort bedrijf dat helemaal onderaan de ladder staat, heel waarschijnlijk van een beginnend bedrijf zonder ideeën.

De voorzitter : De heer Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké : Mijnheer de voorzitter, ik wil twee opmerkingen maken.

Eerste opmerking. Het heeft nogal wat moeite gekost vooraleer wij eindelijk een akkoord konden bereiken over het statuut van de tekst en de manier van behandeling. De tekst heeft uiteindelijk het statuut gekregen van een beleidsnota, die een volwaardige parlementaire behandeling verdient in de commissies, met ver-

Hancké

slaggeving in aanwezigheid van de minister en met recht van amendering van de Vlaamse Raad. Inderdaad, de Executieve moge dan al met betrekking tot de tekst een aantal instanties buiten de Vlaamse Raad hebben geraadpleegd, alleen de Vlaamse Raad heeft het recht het laatste woord over deze tekst uit te spreken en een aantal fundamentele bemerkingen te maken waarmee de Executieve hoe dan ook rekening moet houden.

Dat betekent dat deze tekst, na het debat van vandaag, terug door de Executieve ter hand moet worden genomen, gepolijst, bijgestuurd en gemeendeerd, rekening houdend met de diepzinnige opmerkingen die hier door een vijftiental sprekers werden gemaakt.

Dit betekent ook dat volgens afspraak, deze tekst na het reces nogmaals door de Vlaamse Raad zal worden besproken. Wij zullen dan in het bezit zijn van een definitieve versie uitgaande van de Executieve. Op dat ogenblik zal het aangewezen zijn

dat de Vlaamse Raad in een met redenen omklede motie uitspraak doet over de betekenis die zij aan dit document hecht.

Ik voel er helemaal niets voor de heer Denys te volgen in zijn feitelijke verworping van de tekst, omdat er naar zijn overtuiging toch geen overeenstemming kan worden bereikt. Hij meent zelfs dat over de tekst niet moet worden gestemd.

Wanneer Vlaanderen-Europa 2002 een volwaardig document is, waarvoor wij toch hebben geijverd, is dit wel de enig mogelijke procedure. Het parlement en ook de Vlaamse Raad kent geen zeventwintig procedures, naargelang het iemand uitkomt. Er is maar één procedure, en dit is deze die wij nu volgen.

Tweede opmerking. De opmerking van de heren Geysels, Denys, Van Rossem en nog een ander lid, maken duidelijk dat ik alle recht heb de opmerking die ik bij de inleiding van mijn uiteenzetting heb gemaakt, te handhaven, wat ik dan ook doe.

Motie van aanbeveling

De voorzitter : Door de heren Dewinter, Annemans en Verreycken werd een motie van aanbeveling ingediend. Ze zal worden gedrukt en rondgedeeld.

De Raad zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering uitspreken.

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Hiermede zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

De vergadering is gesloten.

— **De vergadering is gesloten om 17.49 uur.**
